

«... en roman som med stor dristighet blander søppel med lys!» LE MONDE

"Jeg løp av gårde. Rakk akkurat å høre moren min si: Hva er det den gærningen holder på med?

Jeg ville ikke være hos dem, jeg nektet å dele dette øyeblikket med dem. Jeg var allerede langt borte, jeg tilhørte ikke deres verden lenger, det sto det i brevet. Jeg gikk ut i åkrene, gikk store deler av natten. Den kjølige nordfranske luften, grusveiene, lukten av raps, som var veldig sterk på denne tiden av året.

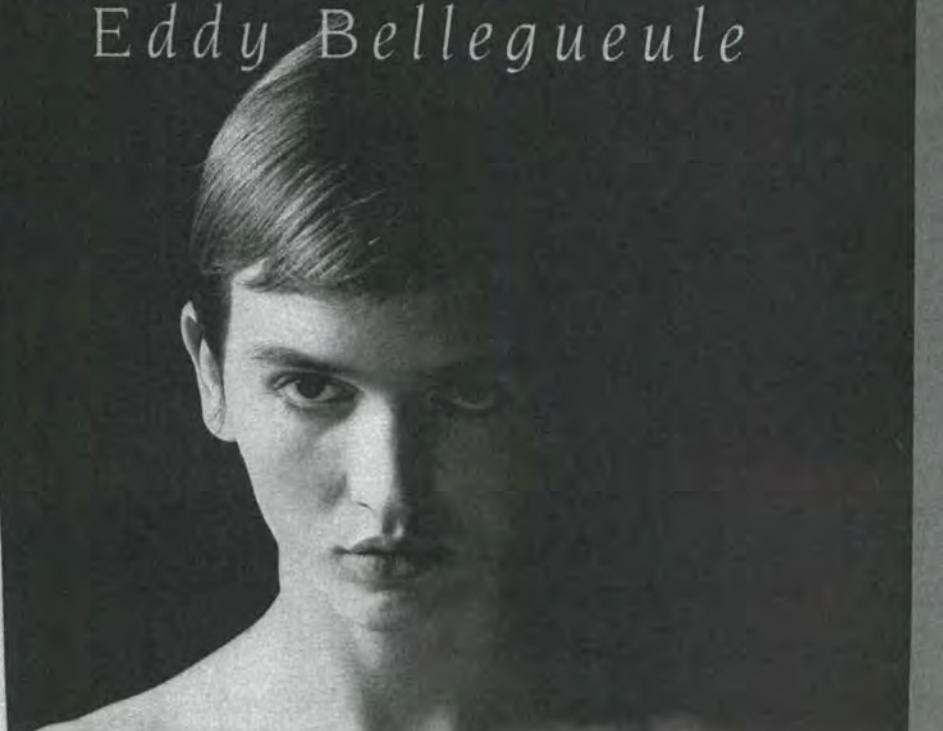
Hele natten brukte jeg på å forberede mitt nye liv, langt herfra."

Egentlig er Eddy Bellegueules opprør mot foreldre, fattigdom og en sosial bakgrunn med vold og rasisme, bare det andre trinn i en ung gutts dramatiske liv. For før han klarer å gjøre opprør mot den verden han vokser opp i, er det denne verdenen som står opp mot Eddy. Svært tidlig opplever han både forakt og alvorlig mobbing fra sine egne.

Valget er enkelt da muligheten til slutt byr seg. Flukt. Dette er en annerledes klassereise, men det kunne vært historien til så mange andre unge som føler at verden de lever i, er altfor trang.

EDOUARD LOUIS

*farvel til
Eddy Bellegueule*

EDOUARD LOUIS farvel til Eddy Bellegueule

«Eddy er fange mellom et forløp og et

høre til og næ

Louis, Édouard
Victor Pouchet
Farvel til Eddy Bellegueule 2015
thv 2

BOK I

Picardie

(slutten av 1990-tallet – begynnelsen av 2000-tallet)

Korridoren

Jeg har ingen lykkelige minner fra barndommen. Jeg mener ikke at jeg aldri i løpet av disse årene har følt lykke eller glede. Men smerten er totalitær: Alt som ikke passer inn i dens system, luker den vekk.

I korridoren dukket det opp to gutter, den ene høy og rødhåret, den andre liten og lutrygget. Den høye rødluggen spytet meg i fleisen, *Her! Ta imot!*

Spyttklysen rant langsomt nedover ansiktet mitt, gul og tyktflytende, lik det surklende slimet som tetter igjen strupen på gamle eller syke mennesker, med en sterk og kvalmende lukt. Den skingrende latteren til de to guttene, *Se, horungen har trynet fullt.* Den renner fra øyet og ned til leppene, og helt inn i munnen. Jeg tør ikke tørke det bort. Jeg kunne ha gjort det, det hadde bare vært å bruke ermet. Brøkdelen av et sekund, en ørliten håndbevegelse, ville vært nok til å hindre spyttklysen i å nå leppene, men jeg gjør det ikke, av frykt for at de skal bli fornærmet, hisse seg enda mer opp.

Jeg hadde ikke forestilt meg at de kom til å gjøre det. Ikke det at jeg var ukjent med vold, langt ifra. Så lenge jeg kan huske, hadde jeg sett faren min slåss i fylla med

andre fulle menn utenfor kafeen, knuse nesen eller slå ut tennene på dem. Menn som hadde sendt moren min litt for dvelende blikk. Faren min som tordnet: *Hvem faen trur du at du er? Glane på kona mi på den måten, ditt svin.* Moren min som prøvde å roe ham ned, *Ro deg ned, kjære, ro deg ned*, uten at protestene ble hørt. Og kompisene til faren min, som til slutt ble nødt til å gripe inn, det var sånn det var, det var en del av det å være en ordentlig venn, *en god kamerat*, kaste seg inn i kampen for å skille faren min og den andre, offeret for drikkingen hans, som nå hadde fjeset fullt av sår. Når en av kattene våre fikk unger, så jeg faren min slippe de nyfødte kattungene ned i en plastpose fra supermarketet og smelle den inn i kantsteinen helt til posen ble fylt med blod og mjauingen opphørte. Jeg hadde sett ham skjære over strupen på griser i hagen, drikke det fremdeles varme blodet som han tappet for å lage blodpølse av (med blod på leppene, haken og T-skjorten), *Det er det som er best – blodet når det kommer rett fra dyret som holder på å krepere.* Skrikene fra den døende grisens når faren min kuttet over luftrøret på den, kunne høres over hele landsbyen.

Jeg var ti år gammel. Jeg var ny på skolen. Da de dukket opp i korridoren, kjente jeg dem ikke. Jeg visste ikke engang hva de het, noe som var ganske uvanlig på denne lille skolen med knapt to hundre elever, der alle fort lærte hverandre å kjenne. De gikk sakte, de smilte, de utstrålte ingen aggressivitet, og derfor trodde jeg først at de kom for å bli kjent med meg. Men hvorfor kom de store guttene for å snakke med meg som var ny? Skolegården fungerte på samme måte som resten av verden: De store menget seg ikke med de små. Moren min sa det når hun

snakket om arbeiderklassen: *Vi småfolka er det ingen som er interessert i, særlig ikke overklassen.*

I korridoren spurte de meg hvem jeg var, om det var jeg som var *Bellegueule*, han som alle snakket om. De stilte meg det spørsmålet som jeg siden skulle gjenta for meg selv om og om igjen i flere måneder, flere år.

Er det du som er homoen?

Ved å uttale dette spørsmålet hadde de for alltid satt et slags stigma på meg, disse merkene som grekerne ved hjelp av brennjern eller kniv påførte kroppene til avvikende individer som var farlige for samfunnet. Det var umulig å bli kvitt dem. Jeg reagerte med overraskelse, selv om det ikke var første gang noen sa lignende ting til meg. Man blir aldri vant til krenkelser.

Følelsen av maktelöshet, av å miste likevekten. Jeg smilte. Og ordet *homse* som eksploderte i hodet mitt, banket inni meg i takt med hjerterytmen.

Jeg var spinkel, de må ha vurdert evnene mine til å forsvare meg som små, nesten ikke-eksisterende. I den alderen ble jeg ofte kalt *Beinrangelet* av foreldrene mine, og faren min gjentok de samme vitsene om og om igjen: *Du kunne gått bak en plakat uten at den løsna fra veggen.* I landsbyen var tyngde en verdsatt egenskap. Både faren min og brødrene mine var overvektige, og flere av kvinnene i familien. De sa ofte: *Best å ikke dø av sult, det er ikke sunt.*

(Året etter gikk jeg inn for å legge på meg; jeg var lei av de sarkastiske kommentarene familien min slengte om vekten min. Jeg kjøpte poser med potetgull etter skolen, med penger jeg fikk fra tanten min – foreldrene mine ville ikke

vært i stand til å gi meg dem – og propset det i meg. Jeg som frem til da hadde nektet å spise de fete rettene moren min laget, nettopp av frykt for å bli som faren min og brødrene mine – det gjorde henne sint, *Det kommer ikke til å proppe igjen rævhølet ditt* – begynte plutselig å sluke alt jeg kom over, omtrent som sågne insekter som beveger seg i svermer og rydder hele landskap av veien. Jeg la på meg cirka tjue kilo på ett år.)

Først dyttet de meg med fingertuppene, ikke særlig brutalt, fremdeles med et smil, og jeg fremdeles med spyttklysen i ansiktet, men så med større og større kraft, og til slutt dunket de hodet mitt mot veggens. Jeg sa ingen ting. Den ene grep armene mine mens den andre begynte å sparke meg; smilet hans svant gradvis, han tok oppgaven sin stadig mer alvorlig, og ansiktet hans uttrykte stadig mer konsentrasjon, sinne og hat. Jeg husker slagene i magen og smerten når hodet mitt traff mursteinsveggen. Det er en faktor man ikke tenker på: smerten, kroppen som plutselig gjør vondt, skades, kvestes. Når man står overfor slike opptrinn, når man ser det utenfra, mener jeg, tenker man på ydmykelsen, frykten, det uforståelige ved det, men man tenker ikke på smerten.

Slagene i magen slo luften ut av meg, og jeg fikk ikke puste. Jeg gapte så høyt jeg kunne for å slippe inn oksygen, jeg blåste opp brystkassen, men luften ville ikke inn; det føltes som om lungene plutselig var blitt fylt opp med tykk sevje, med bly. De virket med ett tunge. Kroppen min skalv, det virket som om den ikke lenger var min, ikke lenger adlød viljen min. Som en aldrende kropp som frigjør seg fra ånden, blir sviktet av den, nekter å adlyde den. Kroppen som blir en byrde.

De lo da jeg ble rød i ansiktet på grunn av oksygenmangelen (allmuens naturlige væremåte, likefremheten hos folk fra de lavere klasser, som liker å le, som vet å sette pris på *de gode tinga i livet*). Øynene mine ble fylt med tårer, uvilkårlig, jeg kunne ikke se klart, som så ofte er tilfelle når man får pustevansker av spytt eller mat. De visste ikke at det var pustebesværet som fikk tårene til å renne, de trodde jeg gråt. De begynte å bli utålmodige.

Jeg kjente ånden deres når ansiktene kom nærmere, lukten av råtne melkeprodukter og døde dyr. Tennene deres hadde sannsynligvis, i likhet med mine, aldri blitt pusset. Mødrene i landsbyen var ikke særlig opptatt av tannhygienen til barna sine. Det var dyrt å gå til tannlegen, og pengemangelen endte alltid med å forvandle seg til et valg. Mødrene sa: *Uansett så fins det viktigere ting her i livet*, Den dag i dag betaler jeg med forferdelige smerter og søvnlose netter for denne forsømmelsen fra min familie og samfunnsklassenes side, og flere år senere, da jeg kom til Paris og begynte på lærerskolen, spurte kameratene mine: *Men hvorfor tok ikke foreldra dine deg med til en kjeveortoped?* Løgnene mine. Jeg svarte at foreldrene mine, som var intellektuelle og litt for bohemaktige, hadde vært så opptatt av min litterære dannelses at de iblant hadde forsømt helsen min.

I korridoren skrek den store rødluggen og den lille lutryggen. Fornærmelser og slag avløste hverandre – og jeg sa fortsatt ikke et pip. *Homo, homse, soper, bøg, rompis, fægg, skeiving, skulle, kuksuger, rævpuler, gaylord, femikladd, skinkerytter, bakstikker*. Noen ganger støtte jeg på dem i trappen når den var full av elever, eller andre steder, midt i skolegården. De kunne ikke slå meg

mens alle så på, så dumme var de ikke, da kunne de ha blitt utvist. De nøyde seg med å slenge fornærmelser, bare *homo* (eller noe annet). Ingen brydde seg, men alle hørte det. Jeg tror at alle hørte det, for jeg husker de tilfredse smilene som bredte seg i ansiktene på de andre elevene i skolegården eller i gangen. Gleden over å se og høre den høye rødluggen og den lille lutryggen si det som alle tenkte i sitt stille sinn og hvisket når jeg gikk forbi – jeg hørte det, *Se, det er Bellegueule, homoen.*

Faren min

Så var det faren min. I 1967, det året han ble født, hadde kvinnene i landsbyen ennå ikke begynt å dra på fødeklinikken. De fødte hjemme. Da moren hans satte ham til verden, lå hun på sofaen, som var inngrødd med stov, hunde- og kattehår og med skitt fra skoene som ingen tok av seg når de kom inn og som alltid var dekket av sole. Det er naturligvis gater i landsbyen, men også mange *grusveier* som fortsatt blir brukt, der ungene leker, uasfalterte veier av jord eller grus langs åkrene, fortau av stampet jord som på regnværsdager minner mest om kvikksand.

Før jeg begynte på mellomtrinnet, dro jeg flere ganger i uken for å sykle på *grusveiene*. Jeg festet en liten pappbit til bakgaffelen sånn at den skulle lage motorsykkellyd når jeg trakket på pedalene.

Farfar drakk mye alkohol: pastis og vin på femliterskartonger, i likhet med de fleste andre menn i landsbyen. Alkoholen kjøpte de på kolonialen, som samtidig også fungerte som kafé, tobakks- og bakeriutsalg. Der kunne man handle til alle døgnets tider, det var bare å banke på døren til innehaverne. De sto til tjeneste.

Farfar drakk altså mye alkohol, og når han var full, slo

han farmor; han kunne plutselig snu seg mot henne og skjelle henne ut, han kastet gjenstander på henne, det han hadde for hånden, noen ganger til og med stolen sin, og han slo henne. Faren min bare så på, maktelesløs – han var for liten, fanget i en spinkel barnekropp. I stillhet samlet han opp hat.

Ingenting av dette fortalte han meg. Faren min snakket ikke, iallfall ikke om slike ting. Det tok moren min seg av – det var hennes oppgave som kvinne.

En morgen da faren min var fem år, stakk faren hans av for godt, uten forvarsel. Bestemor, som også pleide å overlevere familiehistoriene (alltid kvinnenes oppgave), fortalte meg det. Hun lo av det i flere år etterpå, lykkelig, omsider, over å ha blitt befridd for sin ektemann, *En morra gikk han på jobb, på fabrikken, og kom aldri hjem til kveldsmåltidet, vi satt og venta på'n*. Han var industriarbeider, det var han som kom hjem med lønningsposen, og da han forsvant, satt familien igjen uten penger og med nesten ingenting å spise, med seks-sju unger.

Faren min glemte det aldri. I mitt påhør sa han: *Det svinet av en horesønn som forlot oss, som lot mor sitte igjen uten noen ting, han driter jeg en lang en i.*

Dagen da farfar døde, trettifem år senere, satt vi hjemme foran tv-en i oppholdsrommet.

Faren min fikk en telefon fra søsteren sin, eller fra pleiehjemmet der *gamlingen* hadde endt sine dager. Vedkommende som ringte, sa: *Faren din døde i morges. Kreft, og ikke minst en knust hofte etter en ulykke, skaden forverret seg, vi har prøvd alt, men livet sto ikke til å redde.* Han hadde klartret opp i et tre for å sage ned en gren og hadde saget over den han satt på. Foreldrene

mine lo så høyt da personen i den andre enden av røret uttalte denne setningen, at de trengte litt tid på å få pusten tilbake. *Sagde av greina han satt på, idioten, det er godt gjort!* Ulykke, knust hofte. Så snart han hadde fått beskjeden, strålte faren min av glede. Han sa til moren min: *Jeg skal kjøpe ei flaske for å feire dette.* Han fylte førti noen dager senere, og aldri hadde han virket så lykkelig, han sa at han kom til å få to begivenheter å feire med få dagers mellomrom, to anledninger til å *drikke seg snydens*. Jeg tilbrakte kvelden sammen med dem, smilende, lik en unge som etteraper en sinnsstemning han har sett foreldrene sine i, uten helt å vite hvorfor (de gangene moren min gråt, hermet jeg også etter henne uten å skjønner hvorfor; jeg bare gråt). Faren min vurderte til og med å kjøpe brus til meg, og sånne små saltkjeks som jeg var så vill etter. Jeg skjønte aldri om han hadde det vondt inni seg, om han smilte av nyheten om farens død på samme måte som man kan smile når man får en spyttklyse i ansiktet.

Faren min sluttet å gå på skolen i ung alder. Han foretrakk dansekveldene i nabolandsbyene og slåsskampene som unngåelig fulgte i kjølvannet av dem, turer på moped – eller *lettvekttere*, som de ble kalt – ut til tjernene, der han tilbrakte flere dager med å fiske, eller han tilbrakte dagen i garasjen, der han gjorde små justeringer på mopeden, *flikket på knallerten*, for å gjøre den kraftigere og raskere. Selv når han gikk på skolen, ble han uansett mesteparten av tiden utvist på grunn av provokasjoner mot lærerne, ærekrenkelser og fravær.

Han snakket mye om slåsskampene, *Jeg var en hardhaus da jeg var femten seksten, jeg sloss hele tida på skolen eller på dans, og jeg drakk meg drita sammen med*

kompisene. Vi ga faen, vi hadde det moro, og hvis fabrikken ga meg fyken, fant jeg bare en ny, det var ikke sånn som det er nå.

Han sluttet faktisk på yrkesskolen for å begynne å jobbe på den lokale fabrikken som produserte messingdeler, akkurat som faren, bestefaren og oldefaren hans før ham.

Hardhausene i landsbyen, som inkarnerte alle de maskuline verdiene som ble så forherliget, nektet å underkaste seg skolens disiplin, og det var viktig for ham å ha vært en hardhaus. Når faren min sa om en av brødrene eller fetterne mine at han var en *hardhaus*, fornemmet jeg beundring i stemmen hans.

En dag kunngjorde moren min at hun var gravid. Det var på begynnelsen av 90-tallet. Hun skulle få en sønn, meg, deres første barn sammen. Moren min hadde allerede to barn fra sitt første ekteskap, storebroren og storsøsteren min, som hun fikk med sin første mann, en alkoholiker som døde av skrumplever og ble funnet flere dager etterpå, liggende på bakken, halvveis i oppløsning og myldrende av makk; særlig kinnet hadde begynt å råtne, slik at man kunne se kjevebeinet, der det vrimitet av larver, et hull på størrelse med en golfball midt i det gustne, voksgule ansiktet. Faren min ble veldig glad. I landsbyen var det ikke bare viktig å ha vært en hardhaus, det var også viktig å kunne gjøre hardhauser av sønnene sine. En mann forsterket sin maskuline identitet gjennom sønnene, som det var hans plikt å overføre sine maskuline verdier til, og faren min aktet å gjøre nettopp det, han skulle gjøre en hardhaus av meg, det var hans stolthet som mann som sto på spill. Han hadde bestemt seg for å gi meg navnet Eddy på grunn av de amerikanske tv-seriene han pleide å se på (alltid tv). Med etternavnet

jeg arvet av ham, Bellegueule, inkludert all fortiden som dette navnet var ladet med, ble jeg altså hetende Eddy Bellegueule. Et hardhausnavn.

Væremåte

Det tok ikke lang tid før jeg hadde knust min fars håp og drømmer. Allerede fra de første månedene av mitt liv ble problemet diagnostisert. Visstnok var jeg født sånn, ingen forsto noen gang årsaken, opprinnelsen, hvor den kom fra denne ukjente kraften som hadde tatt makten over meg fra fødselen av, og som gjorde meg til fange i min egen kropp. Da jeg begynte å uttrykke meg, å lære meg språket, fikk stemmen min uvilkårlig feminine tonefall. Den var mer skingrende enn stemmene til de andre guttene. Hver gang jeg åpnet munnen, begynte hendene mine å vifte frenetisk i alle retninger, fekte og vri seg.

Foreldrene mine kalte det for *skaperi*, de sa: *Slutt med det skaperiet*. De spurte seg selv: *Hvorfor ter Eddy seg som ei jente?* De ga meg ordrer: *Ro deg ned, kan du ikke kutte ut de skrullefaktene*. De trodde jeg hadde valgt å være jentete, som en slags egen estetikk jeg etterstrebet for å irritere dem.

Men heller ikke jeg visste hvorfor jeg var som jeg var. Jeg var underkastet, styrt av denne adferden, og jeg valgte ikke den skingrende stemmen selv. Jeg valgte ikke gangen min, den markerte, *for* markerte, vuggingen med hoftene fra side til side når jeg gikk, og heller ikke de hvinende

skrikene som slapp ut av kroppen min – jeg utstøtte dem ikke, de slapp bokstavelig talt ut avstrupen min når jeg ble overrasket, begeistret eller forskrekket.

Jeg gikk regelmessig inn på barnerommet, der det var mørkt fordi vi ikke hadde lys der (vi hadde ikke råd til å installere ordentlig belysning i rommet, henge opp en taklampe eller bare en lyspære; alt som fantes der, var en skrivebordslampe).

Der tyvlante jeg klærne til søsteren min, som jeg tok på meg og gikk mannekeng med. Jeg prøvde alt som det var mulig å prøve: korte skjørt, lange skjørt, med prikker eller stripel, innsvingede, utringede, slitte eller hullete T-skjorter, push-ups eller blondebehåer.

Disse moteoppvisningene, med meg som eneste tilskuer, forekom meg da å være de vakreste jeg noen gang hadde sett. Jeg kunne ha grått av glede, så pen syntes jeg at jeg var. Hjertet mitt eksploderte nesten, så fort hamret det.

Etter den euphoriske stunden på catwalken var jeg andpusten. Plutselig følte jeg meg som en idiot, følte meg besudlet av jenteklærne jeg hadde på meg; ikke bare som en idiot, men også frastøtt av meg selv, lamslått av dette anfallet av galskap som hadde fått meg til å kle meg i dameklær, omtrent som når fyll eller fravær av hemninger fører til tåpelig oppførsel som du angrer på dagen etter, når virkningen av alkoholen er borte og det eneste som er igjen av handlingene dine, er et smertefullt og skamfullt minne. Jeg så for meg at jeg klippet i stykker disse klærne, brente dem, gravde dem ned et sted der ingen noensinne satte sin fot.

Også interessene mine orienterte seg automatisk mot det feminine, uten at jeg skjønte hvorfor. Jeg likte teater, popsangerinner og dukker, mens brødrene mine (og til og

med søstrene mine, på sett og vis) foretrakk dataspill, rap og fotball.

Etter hvert som jeg ble større, følte jeg de stadig mer tyngende blikkene fra faren min, hans maktelesløshet overfor monsteret han hadde skapt, som for hver dag som gikk, bekreftet sin annerledeshet enda litt mer. Det virket som om det ble for mye for moren min, som tidlig hadde kastet inn håndkleet. Jeg tenkte ofte at hun en dag kom til å stikke av og bare etterlate seg et lite brev på et bord, der hun forklarte at hun ikke orket mer, at hun aldri hadde bedt om dette, en sønn som meg, at hun ikke var klar for å leve dette livet, og at hun gjorde krav på sin rett til å forlate det. Andre dager tenkte jeg at foreldrene mine kom til å ta meg med til et eller annet sted i veikanten eller dypt inni skogen og etterlate meg der, alene, som man gjør med dyr (og jeg visste at de ikke kom til å gjøre det, det gikk ikke an, så langt ville de ikke gå, men jeg tenkte det).

Foreldrene mine sto rådville overfor denne skapningen som de ikke fikk grep om, og gjorde iherdige forsøk på å lede meg på den rette vei. De mistet tålmodigheten, de sa: *Han er ikke skrudd riktig sammen, han er ikke helt god i topplokket*. Mesteparten av tiden sa de *pingle* til meg, og *pingle* var for dem den desidert kraftigste fornærmelsen – det merket man på tonen de brukte – den som uttrykte mest avsky, mye mer enn *idiot* eller *fehue*. I denne verdenen, der maskuline verdier ble opphøyd til de viktigste, kunne til og med moren min si om seg selv: *Jeg har baller, jeg lar meg ikke herse med.*

Faren min tenkte at fotball ville herde meg, og oppfordret meg til å begynne å spille, slik han hadde gjort i sin

ungdom, og slik fetterne og brødrene mine gjorde. Jeg nektet; i den alderen ville jeg drive med dans – søsteren min gjorde det. Jeg fantaserte om å stå på scenen, jeg så for meg trikot, paljetter, en skare av tilskuere som hyllét meg, mens jeg takket dem, overveldet og badet i svette, men ettersom jeg visste hvor mye skam som var forbundet med dette, innrømmet jeg det aldri. En annen gutt i landsbyen, Maxime, som gikk på danseskole fordi foreldrene tvang ham til det, uvisst av hvilken grunn, måtte finne seg i å bli mobbet av de andre. Han ble kalt *Ballerinaen*.

Faren min tryglet meg, *I det minste er det gratis, og så får du være sammen med fetteren din og kompisene i landsbyen. Du kan da iallfall prøve. Vær så snill.*

Jeg gikk med på å gå på én trening, mer av frykt for straff enn av et ønske om å glede ham.

Jeg gikk på trening og kom hjem, tidligere enn de andre, for da treningen var over og vi måtte gå i garderoben for å skifte, oppdaget jeg til min store skrekk (noe jeg burde ha skjønt på forhånd, alle vet sånt) at det var fellesdusj. Jeg gikk hjem og fortalte ham at jeg ikke kunne fortsette, *Jeg vil ikke gå på trening mer, jeg liker ikke fotball, det er ikke min greie*. Han fortsatte å mase en stund før han til slutt ga opp.

En gang jeg var sammen med ham, på vei til kafeen, støtte vi på fotballtreneren, som ble kalt *Pipa*. Med en sånn mine folk gjerne setter opp når de er forundret, et hevet øyenbryn, spurte Pipa: *Hvorfor kommer ikke sonnen din på trening lenger?* Jeg så faren min slå blikket ned og mumle frem en løgn, Å, *han er litt syk*, med denne der og da uforskellige følelsen som oppstår i et barn når det blir vitne til foreldrenes skam i andres påsyn, som om verden i løpet av et sekund mistet hele sitt fundament og sin

mening. Han skjønte at *Pipa* ikke trodde ham, og prøvde å redde seg inn, *Og så veit du jo at Eddy er litt spesiell, eller ikke akkurat spesiell, men litt rar. Det han liker, er å sitte og se på tv.* Til slutt innrømmet han, med bedrøvet mine og unnvikende blikk: *Jeg trur egentlig ikke han er så glad i fotball.*

Utenfor hjemmet vårt tror jeg nok jeg kan si at jeg var en ganske godt likt gutt i den nordfranske landsbyen på knapt tusen innbyggere, der jeg vokste opp. Jeg satte også pris på alle de tingene som hører med til en barndom på landet: lange turer i skogen, trehyttene vi bygde der, fyr i peisen, den varme melken vi nettopp hadde tatt med hjem fra bondegården, gjemsel i maisåkeren, den beroligende stillheten i gatene, den gamle damen som delte ut godteri, eple-, plomme- og pæreretrærne i alle hagene, eksplosjonen av farger om høsten, løvet som dekket fortauene, føttene som sank ned i og ble omsluttet av disse fjellene av løv, kastanjene som falt til samme tid, om høsten, krigene vi lekte med dem. Kastanjene gjorde veldig vondt, jeg kom hjem dekket av blåmerker, men jeg klaget ikke over det, snarere tvert imot. Moren min sa: *Jeg håper du har gitt dem andre flere blåmerker enn dem har gitt deg, det er sånn du veit hvem som har vunnet.*

Det var ikke sjeldent at jeg fikk høre at *Han er litt spesiell, han Bellegueule-sønnen*, eller at jeg fremkalte spotske smil hos dem jeg snakket med. Men som raringen i landsbyen, pingla, vakte jeg når det kom til stykket en slags fornøyet fascinasjon som beskyttet meg, omtrent som med Jordan, naboen min fra Martinique, den eneste mørkhudede i flere kilometers omkrets. Til ham sa folk: *Jeg liker jo egentlig ikke svartinger, dem er jo overalt nå for tida, og dem lager trøbbel uansett hvor dem er, kriger*

i hjemlanda sine eller kommer hit og setter fyr på biler, men du, Jordan, du er en bra fyr, du er ikke sånn, deg liker vi.

Kvinnene i landsbyen gratulerte moren min, *Han er godt oppdratt, sønnen din, Eddy, han er ikke sånn som dem andre, det ser du med en gang.* Og moren min ble stolt og gratulerte i sin tur meg.

– og det var sårende å konstatere det; jeg betyddet mindre i deres liv enn de betyddet i mitt. Jeg som ofret alle mine tanker på dem, alle mine engstelser, og det fra jeg våknet. Evnen de hadde til å glemme meg så fort, gikk inn på meg.

Mannsrollen

Jeg vet ikke om guttene i korridoren ville ha betegnet adferden sin som voldelig. Mennene i landsbyen brukte aldri det ordet, det fantes ikke i munnen deres. For en mann var vold noe naturlig, noe selvfølgelig.

Som alle mennene i landsbyen var faren min voldelig. Som alle kvinnene klaget moren min over sin manns voldelige adferd. Hun klagede spesielt over hvordan han oppførte seg i fylla, *Man veit aldri hva som skjer når faren din har drukket seg snydens. Enten så blir han kjærlighets-syk, og da er han slitsom, ja klengete, overøser meg med kyss og Jeg elsker deg, pusen, eller så blir han slem. Som oftest blir han slem, og det orker jeg ikke mer, for då kal-ler han meg hele tida fleskeræv eller tjukka eller gamla. Han er på meg hele tida.* Noen ganger, som den gangen på julafarten, da lillebroren min hadde irritert ham ved å be ham skifte kanal, ble hans dårlige humør forvandlet til raseri. Ved slike tilfeller reiste han seg opp. Han ble stående på stedet, ubevegelig. Han knyttet nevene hardt, og ansiktet ble plutselig fiolett. Og: tårene som fylte øynene (det er bare alkoholen som får dem til å renne, de andre dagene greier han å beherske seg: å være

en mann og ikke gråte) og den uforståelige mumlingen. Han startet med å gå rundt bordet, trave hvileløst rundt i rommet. Ikke hvileløst som en mann som kjeder seg, eller grubler, men snarere som en mann som ikke vet hva han skal gjøre med raseriet sitt. Så styrte han skrittene mot en vegg, litt på måfå, og slo knytneven i den med stor kraft. Etter tjue år i dette huset var veggene fulle av hull. Moren min skjulte dem bak tegninger som lillebroren og lillesøsteren min hadde tatt med hjem til henne fra barnehagen. Fingrene hans, som var brune av mørten fra veggen han hadde slått i, begynte å blø. Han unnskyldte seg, *Sjøl om jeg hisser meg opp, trenger dere ikke være redde, dere må ikke være redde for meg, jeg er glad i dere, dere er unga mine og kona mi, dere må ikke bli urolige, jeg slår bare veggen, jeg ville aldri slått kona mi eller unga mine, jeg kan smadre alle vegga i huset, men jeg ville aldri finne på å gjøre sånn som det svinet av en far jeg hadde, å gå løs på trynet til en i familien.*

Hans besatte behov for å holde bildet av faren sin på avstand gjorde ham veldig uvennlig stemt mot storebroren min, som var voldelig, også mot sine nærmeste. Han så med strenghet på adferden hans, endog med et slags hat. Etter å ha fått sin BEP for mekanikere, et slags eksamsbevis for yrkesfag, hadde storebroren min sluttet å gå på skolen og snart begynt å drikke. Han var av den typen som ble *slem i fylla*.

Det fikk vi vite av en jente han hadde vært sammen med i noen måneder. Hun ringte til foreldrene mine midt på natten, lot det ringe helt til de våknet. Det var moren min som tok telefonen. Jeg hørte – ettersom vi ikke hadde dører – at hun snakket på kjøkkenet (stua, spisestua ...). Hun ble opprørt, ba henne gjenta, *Hæ, kan du si det der*

en gang til, er det mulig, å herregud for en idiot. Deretter: skrik, utropsord av alle slag.

Hun røpte på faren min, lamslått, sjokkert. Det var første gang dette hendte, den første gangen i en endeløs rekke med nøyaktig likedane episoder – ned til minste detalj.

Hun skrek, *Våkn opp, nå har'n driti på draget igjen, men denne gangen er det alvorlig, nå er det virkelig alvorlig. Han har drukket og slått dama, hu fortalte det på telefonen: Jeg er full av blåmerker og jeg blør, jeg er nesten skamfert, sa hun. Jeg er glad i sønnen deres, helt ærlig, og jeg har respekt for dere og vil ikke skape trøbbel for dere, men denne gangen må jeg anmeldte det, jeg er nødt til det, for jeg har barn jeg også, og greit nok at han slår meg, til nød, men ikke unga mine, jeg er redd for barna mine. Sønnen deres blir voldelig når han drekker, skjønner du, han slår meg, og det er ikke første gang det skjer, men denne gangen gikk han for langt. Jeg har ikke sagt noe til dere før, for jeg ville ikke plage dere.* Samboeren til broren min gikk til lege for å få konstatert at hun hadde blitt slått, og at kroppen hennes var full av blodansamlinger. Hun anmeldte broren min, som etter en gang måtte gjøre samfunnstjeneste.

Storesøsteren min hadde opplevd det samme, bare andre veien. Det var som et speil, en fullkommen symmetri som tegnet seg mellom henne og storebroren min, mellom det mannlige og det kvinnelige. Hun hadde blitt sammen med en gutt som bodde noen gater unna oss – jentene i landsbyen velger ofte å dele livet med gutter fra landsbyen, eller gutter som bor noen få kilometer unna. Han besøkte henne på moped før han fikk seg bil. Mopeden var et sjekkemiddel for hardhausene, som gjorde inntrykk på

jentene ved å kjøre på ett hjul, eller ved å skrense rett foran dem, eller ved å la dem sitte på, *Sjekk moppisen min'a, hæ?*

Det tok ikke lang tid før de flyttet sammen i en liten leilighet – fremdeles i landsbyen, fremdeles noen få gater unna. Han hadde ikke jobb. Moren min hadde ingenting til overs for forholdet og mente det var upassende at en kvinne måtte forsørge en mann, *Hu kan da ikke bo sammen med en latsabb som lever på hennes bekostning og nyter godt av penga hennes. Det er han som er mannen i huset.*

Det var moren min som oppdaget at denne gutten slo søsteren min. Hun kom hjem fra slakteren i landsbyen, der søsteren min jobbet bak disken, og mente hun hadde virket underlig, ikke helt i form, hun hadde sett blek ut, *Hu var hvit som ræva mi*, og hun slo fast: *Jeg trur, jeg er ikke sikker, men jeg er ikke gærer heller, jeg er nesten sikker fordi det er jenta mi, jeg har skifta bleier på'a, jeg ser med en gang hvis det er noe i veien. Jeg er ikke en idiot. Jeg så at hu hadde et merke under øyet, som om fyren hadde gitt'a juling.*

Dagen etter kom søsteren min på besøk til foreldrene mine. Hun kom for å se en film og slå av en prat med moren min, *Kvinner imellom går det i det minste an å snakke om klær*. Hun hadde ganske riktig et fiolett og gulaktig merke under høyre øye. Foreldrene mine ble stille da hun kom, bare et par minutter, før faren min sa – det hadde kanskje vært riktigere å si *før han eksploderte*, men på en påtatt rolig måte, uten å heve stemmen, med en slags behersket brutalitet, kontrollert voldsomhet – *Hva er det merket du har under øyet? Panikken i min søsters blikk, stotringen. Allerede før hun rakk å si et eneste ord, visste*

vi at hun forberedte seg på å lyve. Hun sa det ikke var noe å bry seg om, *Det er ingenting, jeg bare slo ansiktet mot et møbel da jeg datt ned trappa*, før hun slengte på en liten spøk for å dekke over forlegenheten – for hun hadde allerede skjønt at vi visste at hun løg, *Dere kjenner jo meg, jeg ser meg aldri for, jeg er så dum noen ganger*. Faren min fortsatte å se på henne, stadig mer opphisset, stadig mindre i stand til å skjule sin sinnstilstand. Raseriet for dreide fjeset hans, som når han slo nevene i veggen. Han spurte henne om hun holdt ham for narr. Han sa at han aldri ville se henne mer hvis hun fortsatte å være sammen med den gutten, og han så henne ikke igjen på flere måneder. Vi visste at reaksjonen hans var urimelig – det var ikke min søsters skyld. Men han hadde ikke greid å holde nervene under kontroll, som vanlig. For øvrig prøvde han ikke så hardt på det, han skrøt til og med av det, *Jeg er en hissigpropp, jeg finner meg ikke i alt, og når jeg hisser meg opp, hisser jeg meg opp*. Det var hans rolle som mann. Aller best likte han når det var moren min som tok seg av det, når det var hun som sa: *Hva kan man gjøre, det er bare sånn han er, Jacky er en mann, det er sånn menn er, han hisser seg lett opp, han trenger litt tid på å roe seg ned igjen*. Da lot han som om han ikke hørte moren min, men leppene hans formet seg til et stolt smil.

Bare én gang kom han i en kinkig situasjon i forhold til rollen som hardhaus, i forbindelse med et slagsmål som oppsto mellom ham og broren min, selv om faren min, som sagt, i motsetning til sin far, satte sin ære i ikke å legge hånd på noen i familien.

Vi hadde vært på det omreisende tivoliet som pleide å komme til landsbyen i september (bare én attraksjon eller to, ikke et sånt stort tivoli som man gjerne ser for seg).

Dette var først og fremst den ene anledningen i året da mennene kunne drikke til langt på natt i kafeen uten å måtte behøve å forklare seg overfor konene, som ellers – det var et hverdagslig fenomen når det ikke var tivoli – pleide å komme og hente ektefellene sine ved bardisken om kvelden hvis de ble sene, *Og unga dine som sitter og venter på at du skal komme hjem så dem kan spise, og lønna fra fabrikken som du bruker på drekking.*

Denne kvelden ble faren min hengende i kafeen sammen med storebroren min og den andre broren min, den yngste.

Jeg var ikke sammen med dem, fordi dette stedet der fulle menn satt og kommenterte siste nytt og de siste sladherhistoriene i landsbyen, fylte meg med avsky. Og fylleånden når de snakket til meg og sprayet ansiktet mitt med spytt, som fulle menn gjerne gjør, menn som hver gang, nesten uten unntak, endte med å gi uttrykk for sitt hat mot homofile.

Faren og storebroren min satt og drakk sammen da lillebroren min plutselig forsvant. De ropte på ham. De ble ikke urolige med en gang, de sa til seg selv at han sikkert drev og sprengte kinaputter ved siden av tivoliattraksjonene slik de selv hadde pleid å gjøre mange år tidligere. De samme erfaringene som innbyggerne i landsbyen gjenskapte med nøyaktighet, generasjon etter generasjon, og deres motstand mot all form for forandring, *Fins ikke noen andre måter å ha det moro på.*

Litt etter litt ble tivoliet tømt for folk – kafeen også. Bare en håndfull mennesker var igjen. Da begynte faren og storebroren min å lete ute i mørket, der luktene fra skogene i nærheten kom frem igjen. En duft av fersk, fuktig jord, av sopp, av furu. De ropte navnet hans, *Rudy, Rudy*, uten å få svar. De spurte folk: *Dere har ikke sett han?*

og utløste plutselig en stor leteaksjon som mobiliserte alle landsbyboerne som fremdeles var ute. De spredte seg ut i landsbygatene, der navnet hans, *Rudy, Rudy*, forplantet seg som et ekko. Navnet dukket opp, poppet opp på alle kanter. Hele landsbyen ga seg til å synge dette navnet, og hver *Rudy* som ble uttalt, avfødte nye – de ble bare flere og flere.

Faren min var bekymret på grunn av kidnappingssaken han hadde hørt om på TV. Pedofili var en myte som hjemsøkte landsbyen. Da en pedofilisak i Nord-Frankrike, ikke langt fra der vi bodde, ble nevnt på TV-nyhetene, forbød foreldrene mine meg å gå ut av huset i flere dager etterpå, *Sånnne typer må man rive av balla på, tvinge dem til å spise dem, og drepe dem etterpå, jeg fatter ikke hvorfor dem har forbudt dødsstraff, det var virkelig en idiotisk ting å gjøre, det er derfor det bare blir flere og flere voldtektsforbrytere*, og moren min: *Å ja, det skjønner jeg ikke, hvorfor dem ikke dreper sånnne folk lenger.* Moren min sluttet seg til leteaksjonen, gråt og skrek, *Sønnen min, hva har skjedd med han, han kan da ikke ha blitt kidnappa, man hører jo stadig oftere om menn som bortfører unger og voldtår eller dreper dem etterpå.*

Til slutt var det noen som ringte oss.

Lillebroren min satt på trappen foran huset vårt. Han forklarte at han var trøtt. Han hadde gått hit for å hvile seg litt og vente på at de andre skulle komme hjem. Foreldrene mine gråt. De omfavnet Rudy og sa at han aldri måtte gjøre det igjen. Broren min, den store, ble sint. Han hadde drukket for mye. Han forhørte lillebroren min: Hvorfor hadde han gjort det? Lillebror sa ingenting, forsteinet foran dette beistet av kjøtt som broren min var, én nitti høy og hundre og ti kilo, kanskje mer, med en ikke

dobbelt-, men trippelhake som beveget seg når han snakket. Han vendte seg mot foreldrene mine og anklaget dem for å være ettergivende, *Pryl er det han trenger, en ordentlig omgang juling så han ikke glemmer, det er bare sånn det blir mann av'n, det er eneste måten*. Han greide ikke lenger å holde kjeft, eller roe seg ned, og påsto at da han var yngre, fikk han en lusing hvis han oppførte seg dårlig, at han ikke hadde blitt oppdratt på samme måte, *Og dessuten var livet og alt sammen noe helt annet. Vi hadde mindre penger, og det var en skam når vi måtte handle på krita, eller når vi dro til Les Restos du Cœur for å hente matpakker med mat.*

(Dit dro vi én gang i måneden, ganske riktig for å hente matpakker som ble delt ut til de fattigste familiene. Jeg kom på god fot med de frivillige, som alltid ga meg ekstra sjokoladeplater i tillegg til dem vi hadde krav på. Næmen der har vi jo Eddy-gutten vår, hvordan står det til med han? og foreldrene mine som formante meg til å holde kjeft om dette, *Du må for all del aldri fortelle det til noen, at vi går til Les Restos du Cœur, det blir i familien.* De innså ikke at jeg for lengst, uten at de behøvde å fortelle meg det, hadde skjønt hvor mye skam som var knyttet til dette, og at jeg for ingenting i verden ville snakke om det.)

Les Restos du Cœur, eller når vi hver dag måtte spise fisk som pappa hadde fiska fordi vi ikke hadde råd til å kjøpe kjøtt, sånnne ting slapp dem å oppleve. Og alle de gangene vi måtte tigge. Han løy, alkoholen fikk ham til å lyve. Han hadde aldri vært nødt til å tigge. Vi blei strengt oppdratt, ikke som noen puseladder, og når vi gjorde noe dumt, fikk det ikke passere, ikke så lett. Og se resultatet. Han snudde seg mot meg med blodskutte øyne og sik-

kel rennende nedover kinnene. Og rapene, som om han var på nippet til å kaste opp hver gang han sa noe. *Se på Eddy, åssen dere oppdro han, og se åssen han er nå. Han oppfører seg som ei jente.*

Jeg lot som om jeg ble forbauset, slik jeg alltid gjorde, for at de andre skulle tro at det var første gang jeg hørte slike påstander. En feildiagnosering. At broren min var gal, og at hvis moren og faren min hadde tenkt det samme, måtte det være noe som lå til familien.

Han ville unngå at lillebroren min også ble en pingle som meg. Jeg hadde følt den samme engstelsen. Storebroren min visste det ikke, men jeg ville ikke at Rudy skulle få bank på skolen, og jeg var besatt av tanken på å gjøre ham til en hetero. Helt fra han var liten, hadde jeg påtatt meg et ordentlig arbeid: Jeg gjentok utrettelig at gutter likte jenter, iblant til og med at homofili var noe ekkelt, noe *direkte avskyelig*, som kunne føre til evig fortapelse, til helvete eller til sykdom.

Plutselig styrtet han mot meg mens han ropte: *Jeg skal kverke deg, jeg skal kverke deg.* Moren min kastet seg over ham for å beskytte meg. Når hun forteller denne historien, vil hun si at hun ikke er den som bare står og ser på; bare fordi hun er dame, betyr ikke det at hun er redd, *Jeg er ikke redd for en mann engang, sjøl om han er en firskåren kar, broren din, en skikkelig brande, men jeg er ikke sånn som dem som ikke har baller, som bare står der og ikke gjør noe.*

Hun gikk imellom og holdt ham igjen før han rakk å slå. Hun prøvde å stoppe munnen på ham, skrek høyere enn ham for å overdøve brølene hans, så høyt at stemmen sprakk, *Åne! du, du rører ikke lillebroren din, du våger ikke å gjøre han noe vondt, det var det eneste som mangla,*

*om du slo lillebroren din. Ro deg ned, ro deg ned. Dess-
uten har du ingenting med å fortelle meg åssen jeg skal
oppdra unga mine, jeg har oppdratt fem unger, og du skal
ikke komme her og fortelle meg hva jeg skal gjøre eller ikke
gjøre, vi får se når du får dine egne.* Broren min holdt meg
fast med blikket og hyttet med neven mens han prøvde å
rive seg løs fra moren min, som hang seg fast i ham. Siden
moren min hindret ham i å nå sitt mål, dytte han henne
unna, først rolig, så mer hardhendt, i allfall med stadig mer
voldsomhet. *Du rører ikke broren din, du rører ikke bro-
ren din.* Han løftet hånden mot henne. Nå var det min
fars tur til å gå imellom. Jeg vet ikke hva han hadde gjort
i mellomtiden, mens moren min holdt igjen broren min.
Jeg tror han skrek, han også, at broren min måtte slutte.
Han må ha tenkt at moren min var bedre i stand til å roe
ham ned. Han mente at kvinner var utstyrt med et mildere
vesen enn menn, noe scenene utenfor kafeen vitnet om, der
konene skilte ektemennene som sloss. (*Nå er det over, fer-
dig med tullet, nå slutter dere å slåss*, og mennene som fort-
satte å slåss mens konene grep tak i armene deres, *Jeg skal
mose trynet på'n, ommøblere ansiktet hans*, før de kom
til besinnelse igjen og sa til konene sine: *Unnskyld, kjære,
unnskyld, jeg burde ikke ha hissa meg sånn opp, men han
yppa til bråk, det gjorde han virkelig, jeg kunne ikke bare
finne meg i det.*)

Faren min fikk revet broren min unna akkurat i tide til
å hindre ham i å slå moren min. Det var ikke så mye sinne
som en slags uforståelig mekanisme, der det ene ubønn-
hørlig førte det andre med seg, som fikk ham til å spørre
broren min hva som feilte ham, hvorfor han ville drepe
meg og slå sin egen mor. Så tryglet han ham. Rystet ble
jeg vitne til denne scenen; jeg var ikke vant til å se faren
min tryggle noen, og i allfall ikke sine barn, som han nes-

ten daglig minnet om sin autoritet, *Under dette taket er
det jeg som gir ordrer.* Han ba ham roe seg ned og bero-
liget ham: Han hadde blitt oppdratt på samme måte som
vi yngre barna. Han forsikret ham at vi aldri hadde fått
noen privilegier, *Jeg har ikke gjort forskjell på dere*, selv
om han ikke var den *biologiske* faren til storesøsteren og
storebrøren min. Han sa til ham at han var like glad i dem
som i oss, *Og da vi fikk Eddy, sa dem andre, folk i fami-
lien, Å du er sikkert glad nå Jacky, det er første ungen din
og dessuten er du heldig som får en gutt, men jeg svarte
at Nei, Eddy er ikke den første ungen min, for jeg har to
fra før som er større, og dem er ikke halvunger. Enten
har man unger eller så har man det ikke, men ikke halv-
unger, det går ikke an. Det fins ikke.*

Vincent, storebrøren min, hørte ikke etter. Han ga seg
ikke, han skjelte og smelte, stammende, overøste meg
med fornærmelser av alle slag under min fars netale. Det
ble for mye for ham. Han ville nå målet sitt, han ville
få tak i meg. Moren min oppfattet denne forandringen,
dette plutselige ønsket om å få fortgang på sakene (når
hun forteller om dette senere: *Jeg så med en gang at fra
det øyeblikket av kom det til å utarte, jeg kjenner lyn-
net til Vincent, det var jeg som brakte han til verden*),
og hun ba meg søke tilflukt på do og låse døren, *Eddy,
lop inn på dass og lås døra.* Vincent mistet tålmodighe-
ten. Han slo faren min. Faren min ville ikke forsvere seg,
han nektet, han ville ikke slå sønnen sin. Han hadde gitt
ham en ørefik iblant, noe han også hadde gitt meg, for å
straffe ham, når broren min hadde snakket frekt til ham,
de vanskelige tenårene ... men han ville ikke slå ham i
denne konteksten, ville ikke bli med på et regelrett slags-
mål med sin egen sønn. Til å begynne med fant han seg i
det, prøvde bare å holde ham tilbake, dempe slagene så

mye som mulig. Jeg var på do, sto der og skalv, og så ingenting av dette. Det var moren min som fortalte meg det dagen etterpå.

Det endte med slagsmål. Faren min ble tvunget til å forsvare seg. Jeg hørte kaoset av stemmer, skrikene fra moren min som tryglet broren min om ikke å slå faren min, om å holde opp, og faren min som, rádløs, i tårer, nøyde seg med å spørre Vincent mellom smerteskrikene (ryggproblemet): *Hva er det som går av deg? Hva er det som går av deg?* Og Vincent omsider: *Dere er ikke foreldra mine. Bare dø, jeg gir faen, dere kan bare dø.*

Så hørte jeg ikke Vincent lenger. Han stakk av, etter plutselig å ha skjønt alvoret i situasjonen. Da jeg kom ut fra do, lå faren min på gulvet og gråt. Han greide verken å reise seg eller flytte på seg. Jeg så spenningen i den ubevegelige kroppen, særlig i øynene, det er der spenningen viser seg når en kropp plutselig blir lammet. De fåfengte forsøkene på å reise seg, *Faen, jeg kommer aldri noen gang til å greie å gå igjen, jeg kjenner det, helvete jeg kjenner det.* Stakkåndet, panikkslagen, redselsslagen, som om jeg fremdeles kunne se skyggen av Vincent i blikket hennes, ba moren min meg hjelpe henne å få faren min opp på bena. Jeg var vant til å bære min lamme onkel når han hadde falt ut av sykesengen, ta bena hans mens noen andre tok ham i armene. Vi prøvde å løfte ham opp, uten hell. *For et beist*, sa moren min. Han hylte hver gang en del av kroppen beveget seg.

Moren min så at vi måtte ringe til legen, vi hadde ikke noe valg, ryggen til faren min hadde låst seg, og hun visste at det eneste som kunne hjelpe ham, var en sprøyte.

Legen kom en snau time senere. Han ga ham sprøyter, akkurat som moren min hadde forutsagt. Faren min

ble liggende i denne stillingen i mer enn ti dager, og legen kom tilbake hver dag og satte sprøyter i ham og beroliget ham, *Dette går bra, monsieur Bellegueule.* Svaret hans: *Å nei, det trur jeg ingenting på, jeg kommer enten til å forblie en grønnsak resten av livet, eller krepere, rett og slett.*

En ettermiddag mens faren min ventet på legen, ga moren min meg beskjed om at han ville fortelle meg noe. Jeg ble overrasket, vant som jeg var til at vi ikke snakket med hverandre. Hun hørtes også forbause ut, og himlet med øynene. Jeg gikk inn på rommet hans.

Jeg gikk bort til ham. Faren min rakte meg noe, en ring, gifтерingen sin. Han ba meg ta den på, ba meg ta vare på den, *For nå kjenner jeg at pappa kommer til å dø – er nødt til å fortelle deg det – jeg merker at nå holder jeg ikke ut særlig mye lenger. Det er en annen ting jeg må si deg, og det er at jeg er glad i deg og at du er sonnen min, tross alt, den første ungen min.* Jeg opplevde ikke dette som vakkert og gripende, som man kanskje skulle tro. Ordene hans, *Jeg er glad i deg*, bød meg imot; for meg hadde de noe incestuøst ved seg.

innså ikke at familien hennes, foreldrene, brødrene, søstrene, til og med ungene og så godt som alle landsbyens innbyggere hadde opplevd de samme problemene, at det hun altså kalte *feil*, i virkeligheten ikke var annet enn det fullkomne uttrykk for tingenes naturlige gang.

Portrett av moren min gjennom hennes egne historier

Moren min brukte mye tid på å fortelle meg visse episoder fra sitt eget eller min fars liv.

Hun fant livet sitt kjedelig, og hun snakket for å fylle tomrommet i denne tilværelsen, som ikke var annet enn en lang rekke kjedelige stunder og anstrengende arbeidsoppgaver. Lenge var hun *hjemnearbeidende mor*, som hun ba meg skrive på offisielle papirer. Hun følte seg krenket, fornadret over at det sto «uten yrke» i fødselstesten min. Da lillebroren og lillesøsteren min var blitt store nok til å ta vare på seg selv, ville hun begynne å jobbe. Faren min opplevde det som nedverdigende, som om hans mandighet ble dratt i tvil; det var han som skulle komme hjem med lønningsposen. Det var et brennende ønske hos henne, til tross for at de yrkene hun kunne håpe på å få, var harde: fabrikken, rengjøring, kassene på supermarkedet. Hun kjempet. På en måte kjempet hun også med seg selv, med denne uhåndgripelige, navnløse kraften som fikk henne til å tenke at det var nedverdigende for en kvinne å jobbe når mannen hennes var tvunget ut i arbeidsløshet (faren min hadde mistet jobben sin på fabrikken, det kommer jeg tilbake til). Etter lange

diskusjoner gikk faren min til slutt med på det, og hun begynte å stelle gamle mennesker, forflyttet seg fra hus til hus i landsbyen på sin rustne sykkel, kledd i en rød, møllspist anorakk som hadde tilhørt faren min noen år tidligere, og som naturligvis (de brede skuldrene til faren min) var for stor for henne. Kvinnene i landsbyen lo av henne, *Skal si det er klasse over moder Bellegueule med den alt-for store anorakken sin.* Da moren min en dag tjente mer enn faren min – litt over tusen euro, mens han tjente knapt sju hundre – holdt han det ikke ut lenger. Han sa at det ikke var nødvendig, at hun måtte slutte, at vi ikke trengte de pengene. Sju hundre euro til sju personer fikk holde.

Hun snakket mye til meg, i lange monologer; hadde jeg plassert en annen i mitt sted, ville hun ha snakket videre. Hun trengte bare et par ører som kunne lytte til henne, og ignorerte alle bemerkningene mine. Jeg pleide å slå på tv-en når hun henvendte seg til meg. Hun mistet ikke fatningen, fortsatte bare å snakke. Jeg skrudde opp lyden. Ingenting hjalp. Faren min orket ikke mer, *Faen som du skravler da, tjukka, du prater høl i huet på oss.* Hun holdt enetaler, akkurat som kvinnene på landsbytorget, nesten så man skulle tro det var en sykdom som spredte seg blant disse kvinnene. Når de befant seg på plassen foran skolen, oppsto det en kjede av endeløse monologer som la seg oppå hverandre, uten at noen egentlig hørte på dem.

En historie hun fortalte ofte til alle som var villige til å høre på: Før hun satte meg til verden, hadde hun mistet et barn. Det kom helt uventet, hun mistet barnet i do, det bare skjedde plutselig, uten forvarsel, en ettermiddag da hun prøvde å gjøre rent i huset, der støvet aldri ble

helt borte, på grunn av åkrene ved siden av og traktorene som kjørte forbi hele dagen, og som etterlot seg hauger av jord. Jord som trengete inn i huset, husveggene som smuldret opp, fortvilelsen i min mors stemme, *Samme hvor mye jeg vasker, så blir det aldri reint. Denne råtnende rønna gir meg ikke akkurat lyst til å anstreng meg.*

Den falt ned i dass.

En anekdote som moret henne mange år etterpå. Smilet, som åpenbarte den eldede, gulnede huden. Stemmen, som var blitt dyp og hes av all røykingen, altfor høy også; de andre sa til henne (og noen ganger fikk jeg også lov av faren min): *Du trenger ikke skrike. Klapp igjen brødskuffa.*

Moren min er en kvinne som er glad i å le. Det benyttet hun enhver sjanse til å understreke, *Jeg liker å more meg, jeg. Jeg gidder ikke å spille fin dame, jeg er et enkelt kvinnefolk.*

Jeg aner ikke hva hun egentlig følte når hun sa slike ting. Jeg vet ikke om hun løy, om hun led. Hvorfor skulle hun ellers gjenta det så ofte, som en rettferdiggjørelse? Kanskje hun mente at hun ikke var en fin dame fordi hun – det sier seg selv – ikke kunne. *Et enkelt kvinnefolk.* Kanskje stolthet i bunn og grunn er det første symptomet på skam. Noe hun også forklarte av og til, *Dere skjønner, når man har som jobb å vaske gamlinger i ræva,* det var den formuleringen hun brukte, *det jeg gjør her i livet, er å vaske ræva på gamlinger, gamlinger som holder på å dø* (spøken hun pleide å dra på dette stadiet av historien, alltid den samme, *Skal ikke mer til enn en hetebølge eller en influensaepidemi, så er jeg arbeidsledig igjen*), *drit på henda* hver kveld bare for å få råd – så vidt – til å putte noe i kjøleskapet (angeren hun ikke greide å la være å

uttrykke, *Fem unger, burde ha stoppa før, sju mennesker å fø på, det er for tøft*). Vanskelighetene med å snakke korrekt fransk på grunn av sin dårlige, ydmykende erfaring med skolesystemet, *Jeg kunne jo ikke, på grunn av broren din, og dessuten likte jeg det ikke noe særlig*. Hun sa ikke alltid: *Jeg kunne ha tatt høy utdanning, jeg kunne ha vært utdanna kokk*, det hendte hun sa at hun aldri egentlig hadde vært interessert i skolen uansett. Det tok meg mange år å forstå at hun ikke var inkonsekvent, at hun ikke motsa seg selv, men at det var jeg som, med en form for overløper-arroganse, prøvde å påvinge henne en annen konsekvens som stemte bedre med mine verdier – nettopp dem jeg hadde tilegnet meg ved å skape meg en identitet i opposisjon til foreldrene mine, til familien min – at det bare finnes inkonsekvens for dem som ikke er i stand til å rekonstruere sammenhengene som produserer utsagn og adferd. At hun ble gjennomstrømmet av en mengde utsagn, at disse utsagnene snakket gjennom henne, at hun stadig ble revet mellom skammen over ikke å ha studert og stoltheten over allikevel å ha *klart seg og lagd flotte unger*, at de to utsagnene kun eksisterte i forhold til hverandre.

Skammen over å bo i et hus som syntes å smuldre mer og mer opp for hver dag som gikk, *Det er ikke et hus, det er en ruin*.

Kort sagt: Det hun mente, var kanskje: *Jeg kan aldri bli ei fin dame, ikke engang om jeg ville det*.

Hun fortalte meg, mens stemmen hennes steg i takt med opphisselsen (noe jeg også skulle komme til å lide av da jeg forlot familien min til fordel for byen – vennene mine på gymnaset ba meg ustanselig om å snakke lavere; jeg var fryktelig misunnelig på de unge mennene fra gode

familier med sine rolige og sindige stemmer), hun fortalte meg at hun hadde kjent en plutselig trang til å gå på do, *Jeg trudde jeg hadde forstoppelse, jeg hadde vondt i magen på samme måte som når jeg har forstoppelse. Jeg løp rett på dass, og det var der jeg hørte lyden, ploppet. Da jeg kikka etter, så jeg ungen, og jeg visste ikke hva jeg skulle gjøre, jeg blei redd, og som en annen idiot trakk jeg i snora, jeg visste ikke hva jeg skulle gjøre. Ungen ville ikke forsvinne, så jeg brukte dobørsta for å få den vekk samtidig som jeg trakk i snora. Etterpå ringte jeg til legen, han sa at jeg måtte dra på sykehuset med en gang, han sa at det kanskje var alvorlig, jeg blei undersøkt med stetoskop, men det var ikke noe alvorlig*.

Hun og faren min gjorde gjentatte forsøk på å få et nytt barn, *Han ville så gjerne ha en unge, han er jo mann, og du veit, menn og stoltheten deres, han ville ha familie, han som var yndlingen til mora si og søsknene sine, ikke til faren sin, han satt i fengsel, han ville ha en unge, egentlig ville han ha ei jente, men vi fikk deg i stedet, han ville kalle henne Laurenne, jeg ville ikke ha flere jentunger, ikke flere fillejenter, og så fikk vi deg, siden vi hadde mista den andre. Faren din tok det tungt at han hadde mista den første ungen, han brukte lang tid på å komme over det. Han bare gråt og gråt. Det var ikke så veldig tøft, for jeg er ganske fruktbar av meg, jeg blei tross alt gravid mens jeg hadde spiral, og jeg har fått tvillinger (lillebroren og lilleøsteren min), så ... Og dette blir mellom oss, men faren din har litt av et redskap*.

Det var ikke ukjent for meg.

Jeg så ofte faren min naken, siden huset vårt var så lite og det manglet dører mellom rommene – vi brukte bare gipsplater og gardiner til å skille værelsene, hadde ikke

råd til dører eller ordentlige veggger. Min fars manglende bluferdighet. Han sa at han likte å være naken, og det kritiserte jeg ham for. Kroppen hans vekket dyp avsky i meg, *Jeg liker å gå rundt i nettoen, dette er mitt hjem og jeg gjør hva jeg vil. Enn så lenge er det jeg som er faren her i huset, jeg som bestemmer.*

Soverommet til foreldrene mine

Soverommet til foreldrene mine ble opplyst av gatelykene utenfor. Vinduslemmene, som årene, kulden og det nordfranske regnet hadde tårt på, slapp gjennom et svakt lys som bare gjorde det mulig å se skygger bevege seg omkring. Rommet luktet fukt og gammelt brød. I det filtrerte lyset kunne man likevel se støvet som svevde, nærmest fløt, nærmest beveget seg i en annen tid som gikk saktere. Jeg kunne sitte ubevegelig i flere timer og se på det. Moren min og jeg sto hverandre nær da jeg var liten; det man sier om små gutter, hvor nært knyttet de kan være til mødrerne sine – det var før skammen skapte en avstand mellom henne og meg. Før det pleide hun å utbryte til alle som ville høre, at jeg sannelig var sønn av moren min, det var det ingen tvil om.

Når mørket falt på, ble jeg grepst av en uforklarlig frykt. Jeg ville ikke sove alene. Nå bodde jeg heller ikke alene på rommet, jeg delte det med min bror eller søster. Et rom på fem kvadratmeter med betonggolv og digre, svarte, runde flekker på veggene på grunn av fukten som gjennomtrengte huset, og tjernene i nærheten av landsbyen. Forlegenheten moren min følte (jeg sier *forlegenheten* for å unngå å bruke ordet *skam* enda en gang, men det

fortsette å stå der og se på til tross for at luften snart ikke var til å puste i lengre; de ville ikke la denne sjansen gå fra seg til å overvære en begivenhet som dette, til å kunne slippe ut av hverdagen en stakket stund, bare noen minutter, en hverdag uten overraskelser, uten engang forventing eller håp om overraskelser. Fetteren min, med sin ømfintlige organisme, spydde mye den ettermiddagen.

Denne historien fortalte vi ofte, vi syntes den var fornøyelig.

God oppdragelse

Foreldrene mine passet på å gi meg en god oppdragelse, *ikke sånn som rakkerpakket og araberne i byene*. Moren min var stolt av det, *Unga mine er veloppdratt, jeg har disciplinert dem godt, ikke sånn som utskuddene*, eller – og jeg vet ikke hvor hun fikk de opplysningene fra, kanskje fra uttalelser som faren hennes, en tidligere soldat i Algerie-krigen, hadde kommet med – *Unga mine er godt oppdratt, ikke sånn som algerierne, dem er verst, veit du, algerierne, når du tenker etter, så er dem mye farligere enn marokkanerne eller de andre araberne*.

Ettersom moren min til stadighet hadde forsikret meg om at jeg var bedre enn araberne eller de ekstremt fattige naboene våre, var det ikke før jeg sluttet på ungdomsskolen at jeg ble klar over at jeg var dårligere stilt enn jeg hadde forestilt meg. Jeg visste jo også før dette at det fantes verdener som var mye mer privilegerte enn min. Middelklassen som faren min pleide å skjelle ut, kolonialhandlersken eller foreldrene til venninnen min Amélie. Det var til og med noe jeg tenkte på ofte. Men så lenge jeg ikke hadde førstehåndserfaring med livet i disse andre miljøene, var min kjennskap til dem begrenset til anelser og fantasier.

Det skulle jeg finne ut senere, særlig i samtaler med mine tidligere lærere – de maktelesløse lærerne på mellom- og ungdomsskolen som var oppgitt over måten foreldrene i landsbyen oppdro barna sine på, og som snakket om det på lærerværelset, *Og lille Bellegueule, han har evner, men hvis han fortsetter slik å ikke gjøre lekser og å være borte fra skolen så ofte, kommer han ikke til å klare seg.*

Jeg tilhørte verdenen til de barna som ser på tv fra de står opp om morgenens, spiller fotball hele dagen i de stille gatene, midt i veien, i beitemarkene som strekker seg ut bak husene deres eller utenfor blokkene; som igjen ser på tv om ettermiddagen, om kvelden, i timevis, mellom seks og åtte timer om dagen. Verdenen til de barna som tilbringer timer med å *henge* i gatene om kvelden og natten. Faren min, som var klossete når det handlet om å ta opp skolerelaterte spørsmål, sa at jeg kunne gjøre hva jeg ville, men at jeg alltid måtte ta konsekvensene av det, *Du kan gå ut når du vil, du kan komme hjem så seint du vil, men hvis du er trøtt på skolen dagen etter, er det din egen skyld. Hvis du vil leke voksen, får du løpe lina ut*, mens barna til lærerne, legen eller butikksjefene ble tvunget til å bli hjemme og gjøre lekser. Det hendte at han flere ganger i løpet av én uke spurte meg om jeg hadde gjort leksene. Han brydde seg ikke om svaret, ikke mer enn moren min gjorde når hun spurte meg hvordan skoledagen hadde vært. Det var ikke *han* som stilte spørsmålet, men en rolle han ikke hadde innflytelse på, iblant mot hans vilje. En aksept, eller snarere internalisering, av at det var best, eller riktigst, for et barn å gjøre leksene sine.

Alt uteliv kretset rundt bussholdeplassen, som var sentrum i guttenes liv. Vi tilbrakte kveldene der i ly for vinden og regnet. Det forekommer meg at det alltid har vært slik: Gutter i tenårene møttes der hver kveld for å drikke og prate. Både faren og broren min har vært gjennom det stadiet, og da jeg kom tilbake til landsbyen, så jeg gutter der som knapt hadde vært åtte da jeg dro. De hadde tatt plassen som hadde vært min noen år tidligere. Ingenting forandrer seg, noensinne.

De endeløse diskusjonene helt til morgentimene, alltid historier om landsbyen, som en verden som bare eksisterte for sin egen skyld, uten kjennskap til verden utenfor, andre steder. Vitsene, postkassene vi sparket i stykker bare for moro skyld, Jeanine, den gamle damen som bodde vis-à-vis bussholdeplassen, som ringte til politiet når vi bråket for mye, og som vi slengte ukvensord til, *burpe, gamle kjerring*, før vi la på sprang. Vi kjøpte pakker med øl og drakk til vi spydde – og filmet disse scenene med mobiltelefonene.

Jeg husker at jeg fra veldig ung alder, tretten-, fjortenårsalderen, stiftet bekjentskap med bevissthetstap og alkoholforgiftning. At jeg måtte ringe etter hjelp, holde en av *kompisene* mine i sideleie for at han ikke skulle drukne i sitt eget oppkast. Når det var meg det skjedde med, vånnet jeg dagen etter en fuktig kveld (*Gleder meg til lør-dagsfylla!* pleide vi å si) i et av teltene vi hadde vært så forsynlige å sette opp i beitemarkene utenfor landsbyen dagen i forveien, med klær som var stive av det tørkede spyet de var dekket av, i en skitten sovepose som luktet nesten ubeskrivelig på grunn av maten den syke magen min hadde sendt tilbake, med magesmerter og pulserende

skalle, som om hjertet og lungene hadde tatt hjernens plass for en dag. *Kompisene* lo og sa at jeg hadde vært nær ved åstryke med, jeg kunne ha druknet i mitt eget spy eller svelget tungen.

For å berolige foreldrene mine anstrengte jeg meg for å nærmee meg de andre guttene mest mulig. Egentlig kjedet jeg meg mye i deres selskap. Og det var ikke sjeldent jeg sa til moren min når jeg gikk ut at jeg skulle ut og leke med guttene, mens jeg i virkeligheten traff Amélie. En av mine favorittleker gikk ut på å sminke henne, spjåke henne ut med leppestift og en hel haug med forskjellige typer pudder. Jeg tør nesten ikke tenke på hvor forferdet foreldrene mine ville ha blitt om de hadde visst det. Jeg kjente et behov for å berolige dem, sørge for at de sluttet å stille seg selv spørsmål som jeg skulle ønske forsvant.

Disse kveldene ble alltid krydret med slagsmål. I tillegg til literne med øl ble det også drukket billig whisky og pastis på bussholdeplassen. Festen fortsatte helt til nattens ende, til det lysnet av dag. Dødtid. Vi ventet på at tiden skulle gå, eller snarere at den skulle komme. Holdeplassen, av murstein den også, var tagget, *Føkk polletie, Død over homsene*.

Slåsskamper var hverdagskost, både jentene og guttene sloss – først og fremst guttene, og ikke bare når de var påvirket av alkohol (nesten hver dag i skolegården samlet ungene seg rundt de to motstanderne – iblant flere – og ropte navnet på den de holdt med av full hals).

En av disse slåsskampene brøt ut mellom Amélie og meg. Det var en barnslig krangel. Foreldrene hennes satt bedre i det enn mine, men tilhørte ikke virkelig *middelklassen*: Moren var ansatt på sykehuset, og faren var tekniker i E-verket.

niker i E-verket. Den dagen hadde Amélie, for å såre meg – hun visste at hun ville greie det ved å si dette – sagt til meg at foreldrene mine var noen latsabber. Jeg husker denne krangelen med en presisjon som man skaper i livet sitt med utgangspunkt i minner som kunne ha vært ubetydelige, dagligdagse. Og så, måneder eller år senere, avhengig av hva man blir, får de mening.

Jeg slo henne. Jeg grep tak i håret hennes og dunket hodet hennes mot metallplatene på skolebussen som sto parkert der, med voldsom kraft, som den høye rødluggen og den lille lutryggen i korridoren til biblioteket. Mange barn så oss. De lo og oppmuntret meg, *Kom igjen, mos'a. Mos trynet på'a*. Amélie gråt og bønnfalt meg om å holde opp. Hun hylte, ynket seg, tryglet meg. Hun hadde gjort det klart for meg at hun tilhørte en mer respektable verden enn min. Mens jeg tilbrakte tiden min på bussholdeplassen, leste andre barn, som henne, Amélie, bøker de hadde fått av foreldrene sine, gikk på kino og til og med på teater. Foreldrene deres snakket om litteratur, om historie – en samtale om Eleanore fra Aquitania mellom Amélie og moren hennes hadde gjort meg blek av skam – når de spiste middag om kvelden.

Hjemme hos oss konverserte vi ikke, vi snakket. Mesteparten av tiden brukte vi til og med ordet *preike*. *Faen som du preiker da!* pleide faren min å si. Da jeg mange år senere sa konversere i påhør av foreldrene mine, gjorde de narr av meg, *Har du hørt som han preiker, gutten, hvem trur'n han er? Han begynner på en fin skole, og vips, så leker han fin herre, så renner det filosofi ut av munnen på'n*.

Å snakke filosofi, det var å snakke som fiendeklassen, *dem som har pengar, de rike*. De som er så heldige å kunne ta videregående og høyere utdanning, og der-

med studere filosofi. De andre barna, de som *konverserer*, drikker riktignok øl i blant, ser på tv og spiller fotball. Men de som spiller fotball, drikker øl og ser på tv, går ikke i teater.

Jeg betrodde meg overfor Amélie, klaget over at moren min, i motsetning til hennes mor, ikke tok seg nok av meg. Jeg var ikke i stand til å se at moren til Amélie ikke hadde samme yrke, ikke samme status, ikke like tøffe levekår. At det var vanskeligere for moren min å vie tid til meg, og dermed også kjærlighet.

Andre ganger ble jeg riktignok beroliget av min mors likegyldighet. Når jeg kom hjem fra skolen, kunne hun lett ha sett at jeg var dradd i ansiktet, nesten rynkete. Ansiktet virket rynkete på grunn av julingen jeg fikk, og gjorde at jeg så eldre ut. Jeg var elleve år, men allerede eldre enn min mor.

Jeg vet innerst inne at hun visste. Det var ikke en klar forståelse, men snarere noe hun slet med å sette ord på, noe hun følte uten å greie å uttrykke. Jeg var redd for at hun en dag ville begynne å formulere alle spørsmålene hun til tross for sin taushet hadde samlet opp i flere år. Redd for å bli nødt til å svare henne, snakke om julingen jeg fikk, fortelle henne at andre tenkte det samme som henne. Jeg håpet at hun ikke tenkte for mye på det, og at hun til slutt ville glemme det.

En morgen før jeg dro på skolen, sa hun til meg: *Eddy, du burde slutte å gjøre deg til sånn, folk ler av deg bak ryggen din, jeg hører hva dem sier, veit du, og så burde du få litt frisk luft i topplokket, begynne å treffe jenter.* Akkurat som faren min vaklet hun mellom forvirring, skam og ergrelse da hun sa det. Hun kunne ikke forklare hvorfor jeg ikke dro for å sjekke opp jenter, slik faren min

hadde gjort for mange år siden, på diskotek eller på dans i landsbyens festlokale.

Da jeg var tolv år gammel, begynte jeg å gå på disco sammen med noen kompisar på lørdagskveldene, for å treffe jenter – det var iallfall det jeg sa til foreldrene mine, og jeg gjentok det for å være sikker på at de fikk med seg den oppdiktede motivasjonen min. Faren min, som ikke var like lettluft som jeg hadde håpet, la merke til at jeg ikke presenterte ham for jenter som det hadde vært naturlig at jeg møtte på slike steder. Han stusset over at jeg var så passiv, mens broren min tok med seg jenter hjem hver måned og presenterte dem for oss og la planer om forlovelse, bryllup og unger.

(Et privilegium som var forbeholdt gutter. Da søsteren min kom hjem fra dans og presenterte sin andre kavalér for foreldrene våre, etter å ha gått fra den første, sa de at dette gikk ikke an. Hun kunne ikke ta med seg en ny gutt hjem når hele landsbyen hadde sett henne sammen med en annen, *Du skjønner, det står ikke på oss, vi har ingen ting imot han, han er en god gutt, men du kan ikke bare ta med deg gutter hjem hele tida. Vi sier det for din skyld. Folk kommer til å si – det kan du være sikker på – dem kommer til å si at du er ei tøyte.*)

Om foreldrene mine slet med å forstå oppførselen min, valgene og interessene mine, var skammen ofte blandet med stolthet når det var snakk om meg. Faren min sa ikke noe om det, men moren min sa: *Du må ikke være sint på'n, han er mann, veit du, og menn sier aldri hva dem føler.* Til kompisene sine på fabrikken, som fortalte det videre til meg, sa han: *Sønnen min jobber bra på skolen, han er intelligent, kanskje han til og med er overbegava. Han er intelligent, han kommer til å ta høy utdanning, og*

framfor alt (det var det som gjorde ham aller mest lykkelig) kommer sønnen min til å bli rik. Han som hatet, det sa han jo, *middelklassen* nesten like mye som han hatet araberne eller jødene, ønsket å se meg gå over til den andre siden.

Når jeg kom hjem fra skolen, pleide han å sitte i oppholdsrommet og se på tv, sammensunket i stolen sin, mens han drakk et glass pastis. Altfor høy lyd på tv-en, snorkingen hans når han hadde sovnet foran den, skjellsordene rettet mot moren min hvis hun gikk i veien for skjermen. Alltid samme stilling: utstrakte ben og hendene hvilende på magen. Storesøsteren min: *Med henda på den feite magen ser han ut som en gravid dame.* Det var en eim av fett i rommet fordi moren min laget pommes frites der – livretten til faren min, *Jeg liker mannsfolkmat som blir liggende lenge i magen, ikke sånn som de middelklasse-greiene som blir dyrere jo mindre det er på tallerkenen.* Det var ikke bare *livretten* til faren min, det var også en av de få rettene han spiste, og som vi også spiste, siden det var han som bestemte hva måltidene skulle bestå av. Moren min lot som om det var hun som bestemte, men avslørte seg når hun sa: *Jeg skulle gjerne lagd meg litt bønner eller salat innimellom, men da kommer faren din til å klikke.* Måltidene besto utelukkende av pommes frites, pasta, ris en gang iblant, og kjøtt – frossen hakkebiff eller skinke kjøpt på et lavprissupermarked. Skinken var ikke rosa, men fuksia, og svett og dekket av fett.

En eim av fett, altså, og av peisbål og fukt. Tv-en som sto på hele dagen, og om natten også, når han sovnet foran den, *den gir så fin bakgrunnsstøy, jeg klarer meg ikke uten tv-en*, eller for å være mer presis: Han sa ikke *tv-en*, men *tv-en min*.

Man måtte ikke forstyrre ham når han satt foran tv-en sin – aldri. Det var regelen når det var tid for å sette seg til bords: se på tv-en og holde munn, ellers ble faren min hissig og forlangte stillhet, *Hold kjeft, du begynner å gå meg på nervene. Jeg vil at unga mine skal være høflige, og når man er høflig, snakker man ikke ved bordet, man sitter stille og ser på tv med familien.*

Det hendte at han (faren min) snakket ved bordet; han var den eneste som hadde lov. Han kommenterte nyhetene. *De jævla sotrøra, når vi ser på nyhetene, ser vi ikke annet enn arabere. Vi er ikke i Frankrike lenger, vi er i Afrika.* Og måltidet: *Best å ete opp maten før tyskera tar'n.*

Jeg hadde aldri hatt en ordentlig samtale med ham. Selv enkle ting som *hei* og *gratulerer med dagen* hadde han sluttet å si til meg. På bursdagen min ga han meg noen gaver, uten et ord. Og jeg klaget ikke, for jeg ville ikke at han skulle snakke til meg. Med en påtatt likeglad mine som ikke greide å skjule hans forlegenhet over å måtte si det, forklarte han meg at *Gaven din får vente til begynnelsen av måneden, da kommer barnetrygda. Du er født 30. oktober, i slutten av måneden, det er uflaks.*

Jeg visste ingenting om ham, og særlig ikke om fortiden hans. Den eneste informasjonen jeg hadde om ham, hadde jeg fått av moren min.

Hver kveld i seksten kom kameratene hans hjem til oss med pastisflasker. Faren min jobbet ikke lenger. En morgen – eller kveld, jeg husker ikke lenger – dro han til fabrikken som vanlig. Han hadde tatt med seg matskålen sin og maten som moren min hadde laget dagen før og lagt i en Tupperware-boks til dagen etter. Faren min spiste av matskål, som et dyr. Denne dagen ringte fabrikken til moren min: *Ryggen til mannen din låste seg plut-*

selig, han begynte å grine. Vi kjenner Jacky, han er ikke noen pingle, men nå skrek han virkelig av smerte. Og så stemmen til legen (eller faren min direkte), Mannen din har båret altfor tungt på fabrikken i altfor lang tid. Han burde ha skjønt det tidligere og tatt de nødvendige forholdsreglene. (Men du veit, Jacky liker ikke leger, han stoler ikke på dem, han nekter å ta medisiner, akkurat som svogerens sin, som har hemiplegi.) Ryggen hans er ødelagt, fullstendig knust. Han blir nødt til å slutte å jobbe på ubestemt tid. Moren min: *Men hvis han blir arbeidsledig, kommer vi til å tape penger?*

Faren min kom tilbake samme kveld og ble liggende i flere dager. Iblast overdøvet skrikene hans lyden fra tv-en eller naboenes gråtende barn. Moren min: *Det er naboen, hu greier ikke å oppdra unga sine.*

Han regnet med å måtte slutte å jobbe i en periode, maks noen uker. Ukene ble fort til måneder, og månedene til år. Foreldrene mine snakket om *langtidssykdom, utløp av trygdeperiode, økt arbeidsledighet og minimumsinnntekt*. Til slutt sa moren min til meg: *Ja, faren din kunne gått tilbake i jobb hvis han ville, men du ser jo at det han liker er å sitte hele kvelden foran tv-en og drikke flasker med pastis sammen kompisene. Du må forstå det, Eddy, at faren din er alkoholiker, han kommer aldri tilbake i jobb.*

Etter flere år uten arbeid ble faren min gjenstand for landsbysladderen fra kvinnene som samlet seg utenfor skoleporten eller kolonialen, *Jacky er en latsabb, han har ikke jobba på fire år, han er faen meg ikke i stand til å fø kona og ungene engang. Se hvordan han lar huset forfalle, vinduslemmene som løsner fra hengslene, malingen som flasser av på fasaden, og alkis-sønnen som han ikke greier å holde styr på.*

Foreldrene mine reagerte med tross, de nektet å ta notis av sladderen. Moren min betrodde meg at hun ga blaffen i ryktene, *Jeg driter i hyklerne i landsbyen, jeg bryr meg ikke om dem, de kjerringene kan passe sine egne forpulte saker.* Faren min prøvde virkelig å finne seg en ny jobb, men mistet motet etter å ha fått et hundretall avslag. Han fortsatte å invitere kameratene sine hver kveld – de hadde med seg to liter pastis, noen ganger mer, for tre personer, og for hver måned som gikk, ble rusen vanskeligere å oppnå. Faren min og kameratene hans var klar over det selv, *Nå har jeg mer pastis enn blod i årene.*

På fredagene kom jeg hjem fra skolen etter at det var blitt mørkt. Jeg var med i en teatergruppe som fransklaererens min hadde startet. Faren min, som overhodet ikke taklet interessen min for teater, irriterte seg kraftig over det og nektet ofte å hente meg med bil etter øvingene. *Ingen tvinger deg til å drive med det teatertullet*, brummet han. Jeg måtte gå de femten kilometrene som skilte meg fra hjemmet vårt, gikk i flere timer over åkrer, mens jord og gjørme hopet seg opp under skoene mine så de til slutt veide flere kilo. Åkrene som aldri så ut til å ta slutt, som strakte seg så langt øyet rakk, som det heter, dyrerne som krysset dem for å forflytte seg fra ett skogholt til et annet.

Da jeg kom hjem de kveldene, senere enn vanlig, var kameratene til faren min allerede på plass. De skjenket seg stadig nye glass med pastis, hver gang med ordene: *Kan ikke gå før vi har fått én i hvert bein, veit du.* Og moren min som alltid repliserte: *Hvor mange bein har dere, egentlig? Ti hver? Så mye som dere har drukket, må dere være blekkspruter.* Alltid røyken fra sigaretten og vedovnen som gjorde rommet mørkere, en tett røyk som tilslørte lyset. Moren min: *Ta et trekk, det er gode saker.*

Ty-en. Faren min og kameratene hans, Titi og Dédé, så på det samme programmet hver dag. Kommentarene de slengte om kvinnene som deltok, for å bekrefte sin virilitet mellom, *Dæven, du var deilig, hadde ikke hatt noe imot å hoppe i bingen med henne, pule henne*. Moren min, irritert: *Ha, det er det eneste dem tenker på*. En dag jeg kom hjem fra skolen, hadde de skiftet kanal. Det var noe de gjorde svært sjeldent, trofaste som de var mot tv-programmet sitt, *Lykkejulet*. Når sendingen skulle begynne, sa de: *Programmet vårt. Fort, nå er det «Hullet», vi kan ikke gå glipp av begynnelsen*, og avbrøt det de holdt på med, diskusjonene sine, kastet seg over stolene sine, andpustne. Hele dagen hadde de ventet på dette øyeblikket, på sett og vis var det det som ga hele dagen mening, det å vente på å se *Lykkejulet* om kvelden rundt noen glass med brennevin.

På den andre kanalen var det en homofil mann som deltok i et reality-tv-program. Han var en ekstrovert fyr med fargerike klær, feminin væremåte og frisyrer som var ekstreme for folk som foreldrene mine. Tanken på at en mann kunne gå til frisøren, var noe man rynket på nesen av. Menn ble klippet av konene sine, de gikk ikke til frisørsalongen. Han fikk dem til å le – alltid latter – hver gang han åpnet munnen, *Her har vi en som sykler uten sykkelsete. Hadde ikke likt å plukke opp såpa ved siden av han der, nei. Homo, han? Heller bli rævpult*. Morsomheter, som iblant måtte vike plassen for vemmelse: *Man burde henge dem, de jævla homoene, eller kjøre en jernstang opp i ræva på dem*.

Det var akkurat da, mens de satt og slengte kommentarer om den homofile mannen på tv, at jeg kom hjem fra skolen. Han het Steevy. Faren min snudde seg mot meg, *Nå, Steevy? Står til? Hatt en fin dag på skolen?* Titi

og Dédé brast i latter, fikk regelrett latterkrampe: Tårene rant, kroppene vred seg, som om de plutselig ble besatt av djevelen, de slet med å få tilbake pusten, *Steevy, ja det er sant, når du sier det, sonnen din har litt den samme måten å snakke på*. Igjen var det umulig å gråte. Jeg smilte og skyndte meg inn på rommet mitt.

En annen far

Moren min fortalte meg også denne anekdoten. Det var under en av dansekveldene som ble arrangert i landsbyens festsal flere ganger i året, og som hadde underlige navn, «Bacon- og potetgrateng og åttitallet», «Kjøtt- og bønngryte og Johnny lookalikes». Det var en homofil mann, en modig en, som hadde bestemt seg for å leve åpent. Han kom til disse dansekveldene med menn han hadde møtt på cruisingsteder noen kilometer unna, øde parkeringsplasser eller snuskete bensinstasjoner. Guttene fra landsbyen dukket også opp, vennegjenger som kom for å drikke, more seg, synge og forsøke å sjekke opp de få jentene som ikke allerede var kapret, de som ennå ikke hadde fått barn. Alkoholen, gruppeeffekten, guttene begynte å sjikanere homsen, noen dult i skulderen, blikk som kunne betegnes som aggressive, *Hei, er du homo eller, liker du kuk, dra til deg øya eller så moser jeg trynet på deg.* Faren min kom, han hadde hørt alt. Han var fryktelig sint, han strammet kjeven før han henvendte seg til dem, *La fyren være i fred for svarte helvete, trur dere dere er noen smartinger som håner han? Bryr det dere om han er homo? Plager det dere?* Han ba dem gå hjem, *Slutt å lage kvalm. Det var bare så vidt han ikke gikk løs på dem,* avsluttet moren min.

Moren min fortalte meg også en annen episode fra livet til faren min, da han var rundt tjue og bestemte seg for å slutte på fabrikken, forlate alt og dra til Sør-Frankrike. *Han ba sjefen dra til helvete, det var ikke lett, veit du, du veit jo at folk herfra ikke flytter på seg. Dem begynner på fabrikken etter ungdomsskolen, og så blir dem boende i landsbyen resten av livet, eller så slår dem seg ned i en annen landsby, men ikke for langt unna. Faren din stakk av, rett og slett!*

Faren min dro sin vei. Han måtte ha drømt om det ofte. Han så for seg at solen der nede ville gjøre det lettere å holde ut fabrikken, at kvinnene var vakrere. Han dro. I Toulon forsøkte han å finne seg en jobb, uten hell. Moren min: *Han prøvde å få seg jobb som servitør i en bar, men jeg tipper han brukte mer tid på å supe ved bardisken enn å spørre om jobb. Jeg veit ikke om han gjorde noe til gjengjeld, veit ikke hva som egentlig skjedde, for faren din er ikke særlig pratsom av seg, men iallfall bodde han hos ei gammel dame. Hu var stinn av penger. Mormoner, hvis jeg husker rett.*

Under reisen ble han venn med en ung lømmel (en *tjuvepakkis*, sa moren min; hun radbrakk stadig ord) som ble kalt *Snø*, et ironisk kallenavn siden han var nordafrikaner og mørk i huden. De ble veldig nære venner, hang sammen om kveldene, gikk på byen for å sjekke opp damer sammen. De var uadskillelige i flere måneder, før faren min dro tilbake til Nord-Frankrike, moren min visste ikke hvorfor. Fortiden hadde innhentet ham, som om han ikke kunne unnslipe den til tross for sine anstrengelser. Hun forsto det ikke: *Så det er derfor faren din ikke snakker om de tinga, om reisen sin og da han bodde i sør, for det er nå litt rart da, det henger ikke på greip, han sier*

at sotrøra må drepes, men da han bodde i Sør-Frankrike, var bestekompisen hans et sotrør. Jeg forteller deg dette fordi jeg ikke skjønner hvorfor faren din er så rasistisk, jeg er ikke racist sjøl, det er sant at araberne og svartingene får lov til alt, og at dem tar alle penga fra staten, men jeg vil jo ikke at dem skal drepes for det, at dem skal henges eller plasseres i leir, sånn som faren din vil.

Mennenes motstand mot legevitenskapen

Alle ukvensordene og min fars kommentarer gjorde altså at jeg til slutt prøvde å nærme meg de andre guttene i landsbyen. Selv om jeg kalte dem *kompisene, gjengen min*, var det tydelig at det var en fantasi jeg ga uttrykk for, at jeg snarere var et isolert element som kretset rundt dem. Jeg lyktes aldri med å bli helt integrert i guttegen- gen. Mange var de kveldene da de gjorde seg flid med å unngå meg, fotballkampene de ikke tilbød meg å være med på. Ting som er ubetydelige for en voksen, men som preger et barn i lang tid etterpå.

Flere ganger i uken møttes vi i vedskuret til naboen, uten egentlig å planlegge disse stundene. Et digert og ruvende skur plassert midt i gården, tilsynelatende bygd i all hast eller utsatt for en fryktelig storm, og kontinuerlig på nippet til å rase sammen. Det fantes slike i nesten alle hagene, bygd av digre, tynne stålplater hentet fra søppeldynga. På den tiden – skjønt det ikke er lenge siden, helt i begynnelsen av det tjueførste århundre; landsbyen, fjernt fra alt som het by, bevegelse og forandring, lå også langt borte fra tiden som gikk – var hagene ennå ikke adskilt av nettinggjerder, og på baksiden av husene delte vi en stor fel-

spurte om jeg ville ha noe å drikke, og jeg takket ja. Hun rakte meg et skittent glass. Jeg tok imot det uten et ord, torde ikke si noe. Hun helte litt konsentrert jordbærsaft i glasset og gikk inn på kjøkkenet, der hun skylte en tom vaskemiddelflaske og fylte den med vann. Jeg skjønte at hun hadde tenkt å bruke den som karaffel. Til tross for vemannsen jeg følte, sa jeg fremdeles ingenting, og jeg lot henne skjenke vann i glasset mitt, forferdet over vaskemiddelpartiklene som befant seg oppi det. I to timer spurte jeg henne ut om familien uten å røre glasset. Hun kastet stjålne, spørrende blikk på det innimellom.)

BOK 2

Nederlaget og flukten

Å bli

Lukten av rapsåkrene husker jeg dårligere enn svilukten som bredte seg i alle gatene i landsbyen når bøndene langsomt lot gjødselhaugene brenne opp i solen. Jeg hostet mye på grunn av astmaen. Det dannet seg et belegg nederst i halsen og i ganen min, som om gjødselen fordampet for så å gjenoppstå i munnen min, dekke den med en tynn grålig hinne.

Melken som fremdeles var lunken fordi den nettopp var blitt presset ut av juret på kua, og som moren min gikk og hentet fra gården rett overfor huset vårt, husker jeg dårligere enn kvelder da vi ikke hadde mat og mamma uttalte denne setningen: *I kveld spiser vi melk til middag*, en armodens neologisme.

Jeg tror ikke de andre – søsknene mine, *kompisene* mine – opplevde livet i landsbyen like ille som jeg. For meg, som ikke lyktes i å bli en av dem, ble det nødvendig å avvise alt i landsbyen. Røyken var ikke til å puste i på grunn av julingen jeg fikk, sulten var ikke til å holde ut på grunn av min fars hat.

Jeg måtte bort.

Men i begynnelsen tenker man ikke instinktivt på flukt, for man vet ikke at det finnes andre steder. Man vet ikke at flukt er en mulighet. I starten prøver man å være som de andre, og jeg prøvde å være som alle andre.

Da jeg ble tolv, sluttet de to guttene på skolen min. Den høye rødluggen begynte på malerlinjen på videregående, og den lille lutryggen bare sluttet skolen. Han ventet til han ble seksten før han sluttet, for ikke å risikere at foreldrene mistet barnetrygden. At de forsvant, var for meg en anledning til en ny start. Selv om jeg fortsatt ble hånet og utskjelt, kunne livet på skolen etter at de sluttet på ingen måte sammenlignes med hvordan det var før (en ny besettelse: ikke begynne på den videregående skolen det var meningen jeg skulle gå på, ikke møte dem igjen.)

Jeg måtte slutte å te meg som jeg gjorde og frem til da alltid hadde gjort. Passe på gestikuleringen når jeg snakket, lære meg å gjøre stemmen dypere, vie meg til ute-lukkende maskuline aktiviteter. Spille fotball oftere, ikke lenger se de samme programmene på tv, ikke lenger høre på de samme cd-ene. Hver morgen når jeg stelte meg på badet, gjentok jeg for meg selv denne setningen uten stans, så mange ganger at den til slutt mistet sin mening og ikke lenger var annet enn en rekke stavelsjer, lyder. Jeg tok en pause før jeg fortsatte, *I dag skal jeg være en hardhaus*. Jeg husker det fordi jeg gjentok nøyaktig denne setningen, slik man gjentar en bønn, med akkurat disse ordene og ingen andre, *I dag skal jeg være en hardhaus* (og jeg gråter mens jeg skriver disse linjene; jeg gråter fordi jeg synes setningen er latterlig og motbydelig, denne setningen som fulgte meg i flere år og på sett og vis – jeg tror ikke jeg overdriver – var i sentrum for livet mitt).

Hver dag var sonderrivende; det er ikke så lett å forandre seg. Jeg var ikke den hardhausen jeg ville være.

Ikke desto mindre hadde jeg forstått at løgnen var den eneste muligheten for å få en ny virkelighet til å oppstå. Å bli en annen innebar å innbille meg at jeg var en annen, å tro at jeg var noe jeg ikke var, for litt etter litt å bli det (irettesettelsene som skulle komme senere, *Hvem trur'n han er?*)

Laura

Skulle jeg bli gutt, måtte jeg nødvendigvis gå veien om jentene. Jeg møtte Laura det samme året som de to guttene sluttet på skolen. Hun hadde nettopp flyttet inn hos en fosterfamilie i en av nabolandsbyene. Moren hennes hadde bestemt seg for å si fra seg foreldreretten. Jeg vet ikke om det var en spesiell grunn, kanskje hun i likhet med moren min var lei av å være mor. Kanskje hun hadde gått tom. Laura sa bare: *Mora mi vil ikke vite av meg mer, jeg skulle gjerne bodd sammen med henne, men hun vil ikke mer.*

Laura hadde et dårlig rykte på skolen. Hun var en av disse byjentene – siden hun først hadde vokst opp i byen sammen med sin mor – som vakte fiendtlige reaksjoner når de dukket opp i landsbyen, på grunn av måten de snakket på, måten de levde på og måten de kleddet seg på, som var provoserende for folk på landet. Kvinnene som ventet utenfor skoleporten: *Ei jentunge burde ikke kle seg sånn i så ung alder, det er uanstendig.* Barna: *Laura er ei hore.* Avvisningen hun ble møtt med, gjorde henne mer tilnærmetlig for meg. Jeg valgte henne; ved hjelp av henne skulle jeg lykkes med forvandlingen min.

han ropte *pappa, pappa*. Jeg løp ut, smelte døren hardt igjen bak meg så faren min skulle høre det og skjonne at lillebror snakket sant.

Jeg løp gjennom landsbygatene med sekken på ryggen, hele tiden i et moderat tempo, slik at faren min skulle kunne holde følge – jeg fornemmet hans nærvær noen titalls meter bak meg. Han hadde først ropt navnet mitt, men så fant han det best å tie, ville ikke lage en skandale som kunne gi næring til damenes samtaler utenfor skoleporten neste dag, *gi dem noe å slarve om*. Jeg søkte tilflukt bak en busk; faren min løp forbi uten å se meg. Han så meg ikke. Jeg ble plutselig redd for at han skulle miste sporet av meg, etterlate meg her. Måtte jeg sove ute i natt? I kulden? Og hva skulle jeg spise? Hvordan skulle det gå med meg? Jeg hostet høyt så han skulle høre meg.

Han snudde seg og fikk øye på meg. Han grep tak i håret mitt, *Du er faen meg en liten dritunge, jævla idiot. Hvorfor gjorde du det der, ditt kålhue?* Han ristet meg så brutalt etter ermet at T-skjorten revnet.

Siden skulle moren min le når hun fortalte meg denne historien, *Å fy faen, den dagen hørte vi ikke et kny fra deg. Faren din ga deg en helvetes omgang juling.*

Med et hardt grep rundt armen min førte han meg hjem igjen. Han sendte meg inn på rommet mitt, der jeg ble liggende og gråte, og jeg gråt fremdeles da han kom inn noen timer senere. Han satte seg på sengen, i underkøyen. Det luktet alkohol av ham (moren min dagen etter: *Fordi du stakk av, gikk alkoholen fortære til huet på'n enn vanlig, du har gjort han bekymra*). Nå var det hans tur til å gråte, *Du må ikke gjøre sånn, vi er glad i deg veit du, du må ikke prøve å stikke av.*

Den smale døren

Jeg måtte vekk.

Jeg gikk i niende nå, og det var på tide å bestemme seg for videre skolegang. Jeg nektet plent å begynne på den videregående skolen i Abbeville, som jeg sognet til. Jeg ville reise langt bort fra foreldrene mine og slippe å møte de to guttene igjen. Komme til ukjent territorium, der jeg sa til meg selv – jeg hadde håp om det på grunn av fremskrittene jeg hadde gjort – at jeg ikke lenger kom til å bli sett på som en homo. Begynne helt på nytt igjen, starte med blanke ark, fødes på ny. Scenekunsten, som jeg utøvde i teatergruppen på skolen, hadde åpnet en uventet dør for meg. Jeg hadde lagt ned mye innsats i teatret. For det første fordi det irriterte faren min, og fordi jeg i den alderen begynte å bestemme alle handlingene mine i forhold til (og særlig i opposisjon til) ham. Dernest fordi det for meg var en arena for anerkjennelse, ettersom jeg hadde et visst talent som skuespiller. Jeg tok i bruk alle midler for å bli likt. Å, *han Bellegueule-sønnen, jeg ler meg ihjel når han spiller teater på skoleavslutninga*. Storesøsters stolthet, *Kanskje du blir den nye Brad Pitt*.

Jeg husker at vi en kveld spilte et stykke i festsalen i nærheten av skolen, på slutten av skoleåret, et lite stykke jeg hadde skrevet for anledningen. En slags kabaret der figurene marsjerte inn på scenen og presenterte seg, fortalte sin historie og sang sanger. Jeg spilte rollen som Gérard, en alkoholiker som hadde blitt forlatt av kona, og som var mer eller mindre hjemlös. Han sang:

Om jeg sier det med en kuplett
eller med en sonett,
det går ut på ett,
det er ett fett.
Jeg elsker deg, Juliette
og min brennevinskvett.

Jeg husker at de to guttene satt i salen den kvelden. Selv om de gikk på videregående nå. De hadde sannsynligvis kommet for å se på noen unger i familien, eller kanskje de bare var nysgjerrige.

Jeg husker hvor redd jeg ble da jeg fikk øye på dem. Jeg så for meg at de kom til å vente på meg utenfor etter forestillingen. Festsalen var ikke stor, og jeg kunne se ansiktene deres tegne seg tydelig i halvmørket. Jeg gjorde nummeret mitt, lammet ved tanken på at de kunne rope *homo* når det ble stille, mellom to av replikkene mine, foran moren min og alle andre. Jeg fullførte. Da jeg var ferdig, reiste de seg begge to, ville av begeistring, og ropte *Bravo Eddy, Bravo!*

De begynte å rope fornavnet mitt, *Eddy, Eddy*, helt til de fikk følge av de andre landsbyboerne som var til stede, om lag tre hundre mennesker som plutselig ropte navnet mitt taktfast mens de klappet i samme takt og sendte meg begeistrede blikk. Det ble vanskelig å gjenopprette

ro i salen. Da jeg kom ut på scenen igjen sammen med resten av teatergruppen for å motta publikums hyllest, begynte de å rope fornavnet mitt igjen. Jeg så dem ikke igjen senere, etter forestillingen. Jeg tror det var siste gang i livet at jeg så dem.

Etter en skoletime kom rektor bort til meg for å snakke med meg om gymnasets Madeleine-Michelis i Amiens, den største byen i departementet, der jeg nesten aldri hadde vært, av frykt. Faren min hadde alltid sagt, om og igjen, at det var mange mørkhudede der, farlige mennesker, *I Amiens er det bare svartinger og arabere, sotrør. Drar du dit, trur du du er i Afrika. Må kke finne på å dra dit, da er du garantert å bli rundstjælt.* Disse tingene hadde han alltid gjentatt, og selv om jeg svarte at han bare var rasist – jeg gjorde alt for å motsi ham, være annerledes enn ham – greide han å så uro i meg.

Gymnasets Madeleine-Michelis hadde en dramalinje. For å komme inn der måtte man gjennom en opptaksprøve og en audition i tillegg til å levere en søknad. Før rektoren, fru Coquet, foreslo at jeg skulle søker om plass på denne skolen, hadde jeg aldri vurdert å ta en baccalauréat, og iallfall ikke den allmennfaglige. Ingen tok bac-en i familien min, og nesten ingen i landsbyen, bortsett fra barna til lærerne, ordføreren eller butikksjefen. Jeg nevnte det for moren min; hun visste knapt hva det dreide seg om (*Nå har'n tenkt å ta hjerne-eksamenen*).

Datteren til rektoren, en ung skuespillerinne, hjalp meg med å forberede scenen jeg skulle oppføre på opptaksprøven. Moren hennes hadde fritatt meg for undervisning og latt meg disponere et klasserom fritt. Jeg jobbet til

jeg stupte. Denne sjansen til å komme meg vekk kunne jeg ikke la gå fra meg. Gymnaset hadde internat, noe som gjorde det mulig å få større avstand mellom meg og landsbyen.

Moren min advarte meg: *Du kan begynne på det teatergymnaset ditt bare hvis dem dekker internatutgiftene, for det har vi ikke råd til. Hvis ikke, begynner du på Abbeville. Videregående er videregående.* Og faren min: *Jeg skjønner ikke hvorfor du ikke vil gå på Abbeville som alle andre. Du skal bestandig prøve å være annerledes enn de andre.*

Det var ikke lett å overtale faren min til å kjøre meg til togstasjonen den dagen det var audition, *Bruke bensin på det teaterkullet ditt, det er det virkelig ikke verdt.* Stasjonen lå cirka halvannen mil fra landsbyen. I flere dager hadde han forsikret meg at han ikke kom til å kjøre meg, og at det ikke var noen vits i å håpe. Dagen før ombestemte han seg, *I morra må du ikke glemme å sette på vekkerklokka, jeg kjører deg til togstasjonen.*

Det var noe han gjorde ofte: sa nei helt til siste minutt før han ga etter til slutt, etter å hatt fornøyelsen av å se meg gråte og tryggle i flere timer. Han hadde glede av det. Da jeg var sju eller åtte år, ga han – uten øyensynlig grunn – kosebamsen min til naboungene, den jeg pleide å sove med, den som fulgte meg overalt, en sånn som barn ofte har. Jeg gråt og bar meg, løp omkring i hele huset og protesterte. Han bare så på meg og smilte. 31. desember 1999, nyttårsaften, fortalte han meg at en asteroide kom til å kollidere med Jorden ved midnatt, og at vi alle kom til å dø, uten noe håp om å overleve. *Lev livet mens du kan, for om ikke lenge er vi døde hele gjengen.*

Tårne mine rant hele kvelden. Jeg jamret, jeg ville ikke dø. Moren min protesterte, sa at han ikke kunne gjøre dette mot meg på nyttårsaften, la meg sitte og jamre på trappen foran huset og nekte meg å glede meg over tusenårsksiftet. Hun prøvde å berolige meg, *Ikke hør på faren din, han prater bare tull, kom, bli med og se på tv sammen med oss, vi skal se på Eiffeltårnet.* Det hjalp ikke, jeg stolte bare på det faren min, mannen i huset, sa. Også denne natten runget latteren hans i stuia.

Neste morgen gikk han forbi rommet mitt en halv time før avtalt tid, *Kom igjen, opp med deg. Hvis du er tidlig ute, får du vente på stasjonen.* Jeg løp inn på badet for å stelle meg. Jeg pusset ikke tennene. Faren min hadde ikke okkupert badet; han vasket seg ikke om morgenen. Han pleide å dra på seg en T-skjorte og en bukse og skvette litt vann i ansiktet, før han tente seg en røyk og satte seg foran tv-en for å se på nyhetene eller TV-shop.

Da vi omsider satt i bilen, hadde vi nesten en time på å kjøre femten kilometer. Vi sa ingenting til hverandre. Jeg ba ham slå på radioen for å jage vekk den trykkende stemningen som stillheten forårsaket. Han kunne hele repertoaret av fransk voksenpop, og sang med. Iblant, mellom to sanger, var det på’n igjen, *Tvinge meg opp på denne tida av døgnet, bare på grunn av det teaterkullet, ærlig talt ...* (Moren min: *Faren din klager hele tida, men det må du ikke bry deg om, det er ikke vondt ment. Han klager for å få tida til å gå, han veit ikke hva annet han skal gjøre.*)

Da vi var fremme ved togstasjonen, beordret han meg ut av bilen, før han ombestemte seg og ba meg vente. Jeg så på ham, overrasket, ventet på en ubehagelig kommentar.

Han rotet i lommene sine og dro frem en tjueeuroseddel. Jeg visste at det var altfor mye, mye mer enn han kunne og burde gi meg. Han sa at jeg ville få bruk for dem, *Du må jo spise noe til lunsj. Jeg vil ikke at du skal skamme deg foran de andre, og at du skal være annerledes enn de andre og ha mindre penger. Bruk opp alt sammen til lunsj, ikke ta med noe tilbake, jeg vil ikke at du skal være annerledes enn de andre. Og vær forsiktig, for i byen kryr det av arabere. Hvis noen av dem ser på deg, må du slå blikket ned, ikke prøv å vise deg, ikke prøv å være sjef, for de folka der har alltid en bror eller fetter gjemt et eller annet sted, og hvis du slåss med dem, kommer dem tilbake etterpå en hel gjeng og kaster seg over deg, og da er du død. Hvis en av dem spør deg om penger, så gi han alt. Lommeboka, mobilen, alt. Liv og helse kommer først. Av sted med deg nå, og prøv å ikke dumpe på audition.*

Jeg tok toget til Amiens. Jeg var nervøs, og på hvert stoppested var jeg forberedt på at det ville komme en gjeng med arabere og kaste seg over meg for å stjele alle mine personlige eiendeler.

Jeg gikk fort fra stasjonen til gymnasjet Michelis, med nedslått blikk. Hver gang en svart mann eller en araber gikk på samme fortau som meg – det var forresten ikke så mange av dem – ble jeg grepst av frykt.

I korridoren var det flere andre som ventet sammen med foreldrene sine. Jeg var glad for å være alene, det fikk meg til å føle meg mer voksen, men samtidig var jeg litt bitter, sjalu på disse unge menneskene som kunne dele slike ting med familien sin. Jeg syntes at foreldrene hadde noe ungdommelig over seg, de også, når de snakket med barna sine, som om deres behagelige livssituasjon gjenspeilte seg i et behagelig vesen.

En høy mann med hvitt hår kom ut fra auditionsalen og ropte ut navnet mitt, *Bellegueule, det er din tur.* De andre lo. Selv de voksne. Bellegueule. Det var første del av utvelgelsen, før fremførelsen av scenen jeg hadde forberedt. Jeg måtte svare på spørsmål om teater og hva som drev meg til å søke opptak på denne skolen. Jeg hadde tenkt igjennom svarene mine lang tid i forveien: min lidenskap for teater, kunstens betydning i samfunnet og historien, det å ha et åpent sinn. Banaliteter.

Læreren som eksaminerte meg, den hvithårede mannen, Gérard, som skulle bli teaterlæreren min etter at jeg hadde kommet inn, opplevde overhodet ikke denne samtalen på samme måte som meg. To år senere betrodde han meg – med denne milde ironien som er så typisk for ham – at jeg hadde tryglet ham om å slippe meg inn på skolen. At jeg nesten lå på mine knær foran ham. Han hermet etter meg: *Vær så snill, monsieur, få meg vekk derfra, vær så snill.* Han sa at jeg aldri hadde sluttet å smile. Han sa at han ikke hadde opplevd det som naturlig, men at han hadde blitt rørt av den sterke viljen min, eller snarere fortvilelsen som strålte ut fra den. Han sa at jeg hadde vært likedan under den andre delen, da jeg presenterte scenen min, *Det var hele tiden noe bønnfallende i stemmen din, hele tiden.*

I løpet av denne opptaksprøven ble jeg kjent med en ung gutt som het Fabrice. Vi diskuterte, og vi lovte hverandre at vi skulle bli venner til høsten hvis vi begge kom inn på skolen. Hele sommeren hjemskøkte Fabrice tankene mine. I virkeligheten tenkte jeg mindre på Fabrice enn på utsiktene til å skaffe meg en vennekrets i Amiens. Venner, som en ordentlig gutt, og ikke venninner.

Hele sommeren ventet jeg på brevet fra gymnaset der de skulle meddele meg sin beslutning. Det kom ikke. Foreldrene mine forsikret meg at de ikke hadde fått noe, *Som du mener, da.*

Ingenting. Jeg ble motløs. Til slutt ga jeg helt opp; de hadde ikke engang tatt seg bryet med å informere meg om at jeg ikke hadde kommet inn. Jeg lå sovnlos om nettene og så for meg at jeg ble nødt til å begynne på videregående i Abbeville, møte de to guttene igjen og gjenoppleve alle episodene fra ungdomsskolen.

Jeg vurderte å slutte skolen.

Etter en middag med foreldrene mine i begynnelsen eller midten av august, mens jeg så på tv på rommet mitt, ropte faren min på meg fra oppholdsrommet.

Han sa at han hadde fått et brev for litt over en måned siden. At han ikke hadde husket å vise meg det før nå. Han smilte da han sa det, lot meg forstå at han ikke snakket sant, han hadde gjemt brevet for å holde meg på pinebenken hele sommeren.

Jeg nappet til meg brevet. *Monsieur Bellegueule, Michelis-Madeleine videregående skole har den glede å informere deg om at ...*

Jeg løp av gårde. Rakk akkurat å høre moren min si: *Hva er det den gærningen holder på med?*

Jeg ville ikke være hos dem, jeg nektet å dele dette øyeblikket med dem. Jeg var allerede langt borte, jeg tilhørte ikke deres verden lenger, det sto det i brevet. Jeg gikk ut i åkrene, gikk store deler av natten. Den kjølige nordfranske luften, grusveiene, lukten av raps, som var veldig sterk på denne tiden av året.

Hele natten brukte jeg på å forberede mitt nye liv, langt herfra.

Epilog

Noen uker senere

drar jeg.

Jeg har pakket til internatet.

Ikke en diger koffert,

men en stor sportsbag som har tilhørt broren min, og senere søsteren min.

Klærne også; de fleste har tilhørt broren og søsteren min etter tur, noen av dem også søskensbarna mine.

Då jeg kommer til togstasjonen,

blir frykten for svarte og arabere dempet.

Jeg vil gjerne være langt vekk fra faren min, fra dem, og jeg vet at jeg må starte med å snu opp ned på alle verdiene mine.

Internatet er ikke på Michelis-gymnaset.

Det er lenger unna, sør for byen.

Litt over to kilometer unna.

Det visste jeg ikke, jeg dro til skolen med min marineblå sportsbag, og rådgiveren, monsieur Royon, lo:

Å nei du, gutten min, internatet er i den andre enden av byen. Du må ta bussen. 2-bussen.

Moren min ga meg ikke penger til bussen.
Hun visste det heller ikke.
Jeg går bortover langs veien.
Jeg stopper forbipasserende.
Unnskyld, jeg leter etter ...
De svarer ikke.
Jeg ser irritasjonen og engstelsen i ansiktene deres.
De tror jeg har tenkt å spørre dem om penger.

Omsider finner jeg internatet.

Fingrene mine er røde, nesten blodige, etter at jeg har slept på bagasjen min, sportsbagen, i flere kilometer.

Jeg har til og med en hodepute i en plastpose under armen, kommer jeg på nå.

Folk synes sikkert jeg ser latterlig ut, eller de tar meg for å være en uteligger.

På internatet får jeg beskjed om at jeg skal bo på eget rom, adskilt fra de andre.

Jeg kommer ikke til å se mye til de andre internat-elevene.

Internatet tilhører en annen videregående skole, som har gått med på å la meg bo der.

For euforisk til å bli skuffet.

Jeg sier til meg selv at venner kommer jeg til å få på gymnaset, internatet er det ikke så farlig med, det er bare en mulighet for å flykte enda litt mer.

Skolestart.

Ensomheten.

Alle kjenner hverandre, de kommer fra de samme ungdomsskolene.

De snakker med meg likevel:

Spiser du lunsj med oss i dag? Hva var det du het igjen?
Eddy?

Eddy, pussig navn, en forkortelse, vel?

Heter du ikke egentlig Édouard?

Bellegueule, går det virkelig an å hete det, Bellegueule?

Folk ler ikke altfor mye av det?

Eddy Bellegueule, fy faen, Eddy Bellegueule, sykt bra navn.

Jeg oppdager

noe jeg hadde en mistanke om,
noe som hadde streifet meg.

Her kysser guttene hverandre på kinnet når de hilser,
de tar hverandre ikke i hånden.

De går med lærvesker.

De har fine manerer.

De kunne ha blitt kalt for *homo* på ungdomsskolen,
alle sammen.

Middelklassen har ikke de samme kroppslige skikkene.

De definerer ikke mandighet likedan som faren min,
som mennene på fabrikken

(dette blir enda tydeligere på lærerhøyskolen, den intellektuelle middelklassens feminine kropper).

Og jeg tenker, i begynnelsen, når jeg ser dem,
jeg tenker:

For en gjeng med homser.

Lettelse også.

Kanskje er jeg ikke homo, slik jeg trodde,
kanskje har jeg hele tiden hatt en middelklassekropp,
fanget i min barndoms verden.

Jeg treffer ikke Fabrice igjen – han går i en annen klasse, men det bekymrer meg ikke, det var ikke ham jeg var interessert i, ikke mennesket Fabrice, men den typen han inkarnerte.

Jeg blir kjent med Charles-Henri, han blir min beste venn, jeg tilbringer tiden min med ham.

Vi snakker om jenter.

De andre i klassen sier:

Å, Eddy og Charles-Henri, de henger alltid sammen.

Jeg nyter å høre dem si det.

Jeg vil at de skal si det enda mer, enda høyere,

at de skal dra til landsbyen

og si, så alle hører det:

Eddy har en bestekompis, en gutt.

De snakker om jenter, om basketball,

(Charles-Henri satte meg inn i det)

de spiller til og med hockey.

Men jeg merker at Charles-Henri prøver å rive seg løs fra meg.

Han har det mye morsommere sammen med de andre guttene, de som har drevet med sport hele livet, akkurat som ham, de som spiller musikkinstrumenter, akkurat som ham, som helt sikkert er flinkere til å snakke om jenter.

Jeg må kjempe for å beholde ham som venn.

En morgen,

i desember, to måneder etter skolestart,
noen av gymnaselevene går med nisselue,

jeg har på meg jakken vi kjøpte spesielt med tanke på at jeg skulle begynne på gymnasets, rød og skrikende gul, av merket Airness. Jeg var så stolt da vi kjøpte den, og moren min sa, stolt, hun også:

Det er gymnaspresangen din, den koster mye penger, vi har spent inn livreima for å få råd til den.

Men så snart jeg kom til gymnasets, så jeg at den ikke passet sammen med menneskene her, at ingen her gikk kledd sånn, guttene gikk med herrefrakker eller ulljakker, som hippier.

De trakk på smilebåndet av jakken min.

Tre dager senere legger jeg den i en kommunal søppelbøtte, full av skam.

Moren min begynner å gråte da jeg lyver for henne (*Jeg har mistet den*).

Vi står i gangen, foran dør nr. 117, og venter på læreren, Madame Cotinet.

Det kommer noen,

Tristan.

Han snakker til meg:

Nå, Eddy? Fortsatt like homo?

De andre ler.

Jeg også.